

КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління бізнесом

Кафедра економіки, організації та управління підприємствами

**Пояснювальна записка**

до кваліфікаційної роботи

другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: «Управління виробничим потенціалом промислового підприємства у сучасних умовах»

Виконала: здобувач 2 курсу, групи ЗЕП-23м  
спеціальності 051 Економіка

Ізотова Ольга Геннадіївна

Керівник: Астаф'єва Катерина Олександрівна

Рецензент : Бондарчук Ольга Михайлівна

м. Кривий Ріг – 2024 р.

## КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та управління  
бізнесомКафедра економіки, організації та  
управління підприємствами

Спеціальність: 051 Економіка

ЗАТВЕРДЖУЮ:  
Зав. кафедри ЕОУП,  
проф., д.е.н. Альона ШАХНО

« \_\_\_\_ » \_\_\_\_\_ 2024 р.

**ЗАВДАННЯ**на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня вищої освіти  
ЗЕП-23м, Ізотової Ольги Геннадіївни

1. Тема роботи: «Управління виробничим потенціалом промислового підприємства у сучасних умовах»  
керівник роботи: Астаф'єва Катерина Олександрівна, к.е.н., доцент  
затверджені наказом вищого навчального закладу від «17»09.2024 р. № 849с
2. Строк подання роботи здобувачем: 3.12.2023
3. Вихідні дані до роботи : фінансова звітність ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр. та внутрішня документація. Офіційні сайти: державної служби статистики, підприємств галузі та інше.
4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) : теоретичні та методичні підходи до визначення сутності виробничого потенціалу; дослідження техніко-економічних показників діяльності підприємства та визначення рівня виробничого потенціалу; проведення факторного та кореляційного аналізу;
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) : складові виробничого потенціалу, шкала визначення рівня виробничого потенціалу; показники техніко-економічного стану; результати проведення факторного та кореляційного аналізу.

## 6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Консультант	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв
Розділ 1	доц. Астаф'єва К. О.		
Розділ 2	доц. Астаф'єва К. О.		
Розділ 3	доц. Астаф'єва К. О.		
Нормоконтроль	Поліщук І. Г.		

7. Дата видачі завдання : 03.10.2024

Керівник \_\_\_\_\_  
(підпис)Завдання прийняв до виконання \_\_\_\_\_  
(підпис)

## КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної (магістерської) роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Співбесіда зі здобувачем вищої освіти за тематикою роботи, видача переліку рекомендованої нормативної, інструктивної бази та учбової літератури	03.10.2024	Викон.
2	Збір матеріалів до кваліфікаційної (магістерської) роботи	17.10.2024	Викон.
3	Групування та аналіз зібраного матеріалу, уточнення завдань кваліфікаційної (магістерської) роботи	18.10.2024	Викон.
4	Підготовка I розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його консультанту	1.11.2024	Викон.
5	Підготовка II розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його консультанту	10.11.2024	Викон.
6	Підготовка III розділу кваліфікаційної (магістерської) роботи та подання його керівнику	25.11.2024	Викон.
7	Підготовка вступної частини	26.11.2024	Викон.
8	Перевірка роботи керівником та доопрацювання роботи	3.12.2024	Викон.
9	Отримання відгуку керівника та рецензії	12.12.2023	Викон.
10	Попередній захист роботи		Викон.
11	Захист роботи в ЕК		

Здобувач \_\_\_\_\_  
(підпис)Науковий керівник \_\_\_\_\_  
(підпис)

## РЕФЕРАТ

на кваліфікаційну роботу другого (магістерського) рівня вищої освіти  
здобувача спеціальності 051 Економіка

Ізотової О.Г. «Управління виробничим потенціалом промислового  
підприємства у сучасних умовах» – КНУ, 2024 р.

Кваліфікаційна робота виконана на 107 сторінках, містить 21 таблиці,  
18 рисунків. При підготовці роботи використано 34 літературних джерел.

Мета кваліфікаційної (магістерської) роботи: обґрунтування  
теоретичних і науково-методичних основ ефективності управління  
виробничим потенціалом промислового підприємства.

Завдання дослідження: проведення дослідження теоретичних та  
методичних підходів до визначення виробничого потенціалу і його  
оцінювання; проведення аналізу показників техніко- економічного стану та  
рівня виробничого потенціалу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за  
2019-2023 рр.; розробка пропозицій для підвищення рівня виробничого  
потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» на плановий період;  
прогнозування значень виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ  
СІРЗАВОД» за умови врахування розроблених пропозицій

Об'єкт дослідження: управління виробничим потенціалом  
промислового підприємства

Предмет дослідження: теоретичні, методичні та практичні аспекти  
підвищення рівня виробничого потенціалу підприємства.

Одержаний економічний ефект (ефективність): з метою підвищення  
рівня виробничого потенціалу запропоновані заходи, що дозволять  
підвищити ефективність використання необоротних та оборотних активів  
(запасів). Також з метою зниження витрат запропоновано впровадження  
системи Lean Production. Запропоновані заходи призвели до зростання рівня  
виробничого потенціалу.

Ключові слова: виробничий потенціал, інтегральний показник  
виробничого потенціалу, ефект синергії

## ЗМІСТ

ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМТВА.....	8
1.1. Теоретичні підходи до визначення виробничого потенціалу, як економічної категорії .....	8
1.2. Методичні підходи щодо оцінювання виробничого потенціалу підприємства .....	15
1.3. Характеристика стану виробництва молочних продуктів, зокрема сирів в Україні .....	25
Висновок до розділу 1.....	30
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОКАЗНИКІВ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»	
2.1. Аналіз показників техніко-економічного стану ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» .....	32
2.2. Оцінювання виробничого потенціалу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» .....	42
2.3. Факторний аналіз показників ефективності управління виробничим потенціалом на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» .....	53
Висновки до розділу 2.....	62
РОЗДІЛ 3. ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА .....	63
3.1. Розробка економіко-математичної моделі оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» ..	63
3.2. Обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» .....	73
3.3. Прогнозування значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за умови врахування розроблених пропозицій .	84
Висновок до розділу 3.....	94
ВИСНОВКИ .....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ .....	99
ДОДАТКИ.....	103

## ВСТУП

Основою виробництва промислових підприємств країни є виробничий потенціал. Від того, на скільки результативно використовуються виробничі ресурси підприємств, залежить стабільність і розвиток національної економіки. На промислових підприємствах матеріалізуються результати науково-технічного прогресу. Саме на цьому рівні економіки втілюються останні досягнення науки та техніки. Масштаби, рівень досконалості, рівень і ефективність використання виробничих ресурсів підприємства створюють реальні передумови економічного зростання та визначають його конкурентоспроможність. Останнє формує стійкий інтерес дослідників і практиків до проблеми оцінювання наявного виробничого потенціалу й ефективності його віддачі. Актуальність дослідження проблем ресурсного забезпечення підприємств визначається також їх роллю у збільшенні масштабів суспільного виробництва, забезпеченні стабілізації економічного розвитку промислового комплексу і країни в цілому.

Проблемам ефективного використання та управління виробничим потенціалом підприємств присвячено чимало праць як закордонних, так і вітчизняних учених-економістів. Зокрема, значний внесок у вирішення цих питань зробили такі вчені, як Л. Абалкін, В. Герасимчук, С. Іщук, Н. Краснокутська, Е. Фігурнов, В. Свободін, Д. Шевченко та ін.

Завдання при написанні кваліфікаційної роботи визначено

- проведення дослідження теоретичних та методичних підходів до визначення виробничого потенціалу і його оцінювання;
- надання характеристики стану виробництва молочної продукції, зокрема сирів в Україні;
- проведення аналізу показників техніко- економічного стану та рівня виробничого потенціалу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.;

- проведення факторного та кореляційно-регресивного аналізу показників, що характеризують рівень виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.;
- розробка пропозицій для підвищення рівня виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» на плановий період;
- прогнозування значень виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за умови врахування розроблених пропозицій

Об'єкт дослідження: управління виробничим потенціалом промислового підприємства

Предмет дослідження: теоретичні, методичні та практичні аспекти підвищення рівня виробничого потенціалу підприємства.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети в роботі використано такі методи дослідження: систематизація та узагальнення – для уточнення сутності поняття «виробничого потенціалу»; системний підхід – у процесі обґрунтування методичних підходів до оцінювання рівня виробничого потенціалу виробничого підприємства; статистичні, розрахунково-аналітичні – під час розрахунку середніх значень фінансово-економічних показників; експертних оцінок – у процесі визначення коефіцієнтів вагомості економічних показників; графічний аналіз – для наочності; індукція й дедукція – для формування висновків рівень виробничого потенціалу ; порівняння – під час аналізу наявних підходів щодо оцінювання стану ефективності управління виробничими потенціалом; аналіз – при виявленні особливостей сучасного стану управління конкурентоспроможністю

Оброблення даних здійснювалося з використанням сучасних комп'ютерних технологій. Інформаційну базу дослідження складають законодавчі та нормативні акти України, офіційні статистичні матеріали Державного комітету статистики, фінансова, статистична звітність, відкрита інформація щодо діяльності видобувних підприємств України.

## РОЗДІЛ 1.

### ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМТВА

#### 1.1. Теоретичні підходи до визначення виробничого потенціалу, як економічної категорії

Підприємницька діяльність у ринкових умовах передбачає вирішення широкого спектру завдань для забезпечення ефективного функціонування. Процес господарської діяльності включає функції щодо управління людськими, матеріальними та фінансовими ресурсами, встановлення партнерських відносин із представниками зовнішнього середовища, планування обсягів виробництва товарів та послуг відповідно до потреб споживачів тощо. Усі ці процеси спрямовані, головним чином, на створення економічного блага, реалізація якого забезпечить фінансову результативність як у коротко-строковій, так і в довгостроковій перспективі.

Одним із ключових аспектів господарської діяльності виступає потенціал підприємства, який забезпечує не тільки поточні фінансові результати, а й визначає майбутні перспективи розвитку. Потенціал як економічна категорія знайшов своє відображення в економічній думці зарубіжних та вітчизняних авторів і спочатку вивчався як чинник розвитку економіки на державному рівні, а з розвитком економічних відносин став розглядатися на мікрорівні. Така тенденція спричинена переходом до масового виробництва та зростаючим інтересом до нових підходів до забезпечення сталого розвитку підприємництва [11].

Термін «потенціал» походить від латинського «potentia» і трактується як «приховані можливості», що можуть бути втілені в життя. Складові



потенціалу пов'язані з матеріально-технічною та речовинною формами потенціалу, які споживаються і відтворюються в тій чи іншій формі в процесі функціонування підприємства. Одним з перших поняття виробничого потенціалу використав А.І. Анчишкін, який вважав що «ресурсно-виробничий потенціал народного господарства характеризують виробничі ресурси, їх обсяг, структура, технічний рівень і якість..» [1].

Більшість дослідників ототожнюють поняття «виробничого потенціалу» з «економічним потенціалом», тобто вважають що виробничий потенціал – це ресурси, які забезпечують виробничу діяльність підприємства, починаючи зі стадії науково-дослідних робіт і закінчуючи передачею продукції у сферу практичного використання [2, 3, 4].

Але цей підхід розкриває тільки одну з багатьох складових виробничого потенціалу – ресурсну, що не у повній мірі розкриває сутність і значення виробничого потенціалу в діяльності підприємства. Деякі дослідники цього питання вважають, що виробничий потенціал – це здатність підприємства забезпечувати максимально можливі обсяги випуску продукції (товарів та послуг) при наявності відповідних ресурсів: «...під виробничим потенціалом розуміється максимальна можливість випускати конкурентоспроможну продукцію, підвищувати ефективність діяльності на основі раціонального використання усіх видів ресурсів.

У свою чергу, виробничий потенціал галузей і підприємств є частиною їх економічного потенціалу» [6]. Зокрема, на думку Б.А. Райзберга виробничий потенціал представляє собою обсяг продукції, який підприємство може виготовити з ресурсів, що є у наявності, чи наявні або потенційні можливості виробництва, фактори виробництва та забезпеченість цього виробництва основними видами ресурсів [5].

Проаналізувавши точки зору науковців щодо визначення поняття «виробничий потенціал» можна зробити висновок, що на даний період часу загальної думки не існує: перші вважають виробничим потенціалом певну кількість ресурсів, необхідних для виготовлення максимального обсягу

продукції; інші – тільки основні виробничі фонди; а треті – загальну кількість ресурсів, яка вже включає виробничі фонди підприємства. Як будь-яка економічна категорія, виробничий потенціал має свою характерну структуру і певні процеси, що відбуваються у його розвитку.

На думку С.Іщук, елемент виробничого потенціалу – це виробничий ресурс, який стає складовою виробничого процесу [10].

До елементів виробничого потенціалу відносять всі ті ресурси, які тим чи іншим чином пов'язані з функціонуванням підприємства. При оцінці виробничого потенціалу і ефективності його використання, необхідно визначити найважливіші структурні складові потенціалу та дати характеристики складових його елементів [7].

Існують три основні підходи до визначення виробничого потенціалу: ресурсний (або обліково-звітний), структурний (функціональний) та цільовий (проблемно-орієнтований) (рис. 1.1).

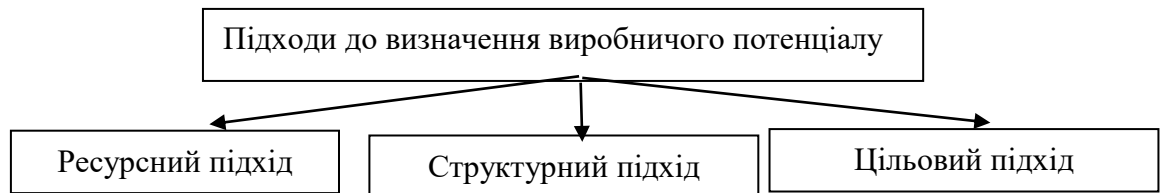


Рисунок 1.1 - Підходи до визначення виробничого потенціалу

Ресурсний підхід зорієнтований на визначення виробничого потенціалу як сукупності виробничих ресурсів. Згідно цього підходу, оцінюючи виробничий потенціал, треба враховувати: матеріально-технічні ресурси з окремим дослідженням знарядь і засобів праці; трудові ресурси, енергетичні та інформаційні ресурси, фінансові (грошові) ресурси. Останні є найбільш взаємозамінними з усіма іншими. Кожен з окремих видів ресурсів має свій внесок у формування кінцевих результатів, тому підхід «чим більше, тим краще» відносно всіх складових потенціалу одночасно, не є ефективним[9]. Як наслідок, потрібно враховувати, вивчати та формувати структуру

складових виробничого потенціалу з метою досягнення максимальних у поточних умовах результатів.

Структурний підхід зорієнтований на визначення раціональної структури виробничого потенціалу підприємства, визначає його величину виходячи з прогресивних норм і нормативних співвідношень, заданих найбільш досконалими технологіями, організацією виробництва загалом і окремих підсистем підприємства, що використовуються в галузі. До структуроутворюючих елементів потенціалу можна віднести технологію та організацію [13]. Також до основних проблем структурного підходу слід віднести такий факт, що відповідність одних елементів іншим стримує розвиток і вдосконалення потенціалу загалом. Наприклад, наявність на підприємствах технічно застарілого обладнання, яке вже фізично зносилося та є енерго-, матеріало- та трудомістким, стримує розвиток та впровадження нових технологій, що у свою чергу, відображається на ціні та якості продукції, тобто на пряму впливає на її конкурентоспроможність [8]. Тобто структурний підхід дає можливість оцінити динамічність, рухомість системи.

Цільовий (проблемно-орієнтований) підхід базується на визначенні відповідності наявного потенціалу досягненню поставлених цілей, зокрема визначає величину окремих складових потенціалу для виготовлення конкурентоспроможної продукції. Цей підхід знаходить своє відображення у так званих «деревах цілей», які зосереджені на локальних і системних оцінках окремих елементів та взаємозв'язків. Тобто цільовому підході йдеться про аналіз та оцінку рівня відповідності потенціалу підприємства тим цілям, які поставлені керівниками на перспективу [11].

Якщо розглядати виробничий потенціал з управлінської точки зору, то для його оцінки найчастіше всього використовується SWOT – аналіз. В процесі здійснення виробничо – господарської діяльності кожне підприємство, має свої індивідуальні особливості, які формуються під впливом зовнішніх факторів і на основі його організаційно – технологічної структури[15]. Тому використання SWOT – аналізу дає змогу врахувати дію

факторів зовнішнього і внутрішнього середовища та розробити загальну стратегію розвитку виробничого потенціалу зокрема.

Таким чином, підсумовуючи сутність підходів, що вказані вище, можна дійти висновку, що під виробничим потенціалом підприємства слід розуміти певну сукупність можливостей із використання наявних активів для досягнення поставлених виробничих цілей. У методичному плані важливо встановити послідовність кроків оцінки величини, стану чи рівня виробничого потенціалу. Через неоднозначне розуміння поняття «виробничий потенціал підприємства» існують різні підходи та методи його оцінки. Для проведення оцінки виробничого потенціалу підприємства можна сформулювати алгоритм дій (рис. 1.2)

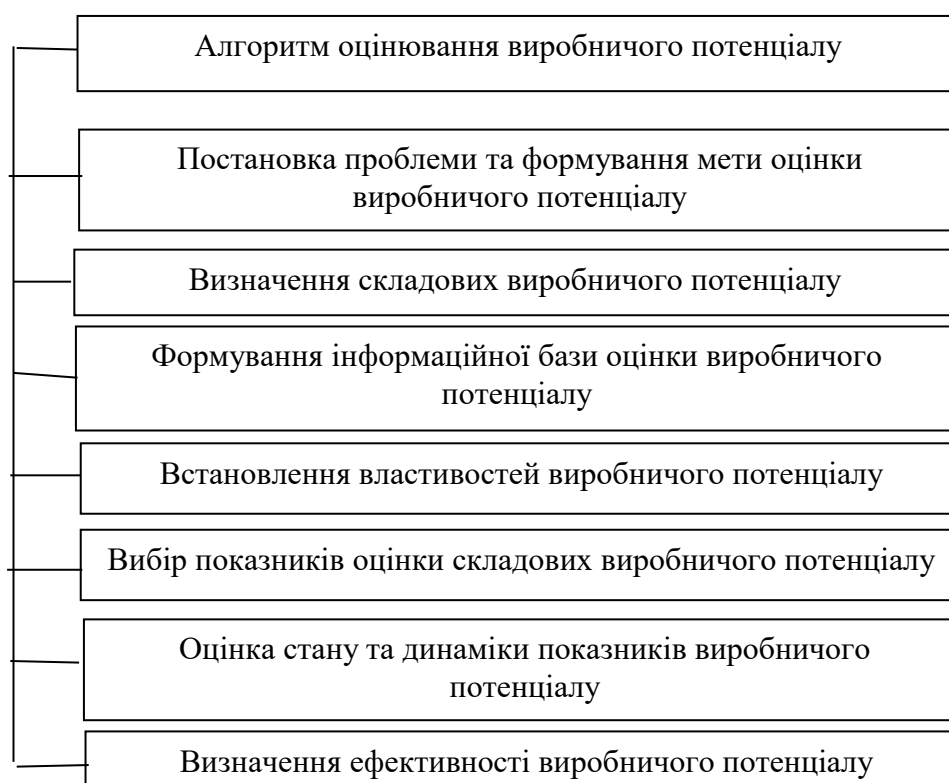


Рисунок 1.2 - Алгоритм оцінювання виробничого потенціалу

Зупинимося на характеристиці окремих етапів. Так, для оцінки структури виробничого потенціалу підприємства важливо визначити його складники. В узагальненому вигляді виробничий потенціал підприємства складається з таких елементів, як:

1) нематеріальні ресурси, які, з одного боку, обслуговують виробничий процес, а з другого – формують його сучасну основу для оновлення;

2) трудові ресурси, від кількості та якості яких залежить виробнича здатність господарської ланки, якість роботи та виготовленої продукції;

3) матеріальні ресурси, які формують основу виробничого процесу, однак здебільшого відновлюються поза господарською системою, що дещо знижує можливості впливу підприємства на якість своєї продукції;

4) просторові (земельні) ресурси, які слугують платформою для виробництва продукції, або (наприклад, в аграрній сфері) основним засобом виробництва. У подальшому під час оцінки кожен із цих структурних елементів потребує деталізації, виходячи з особливостей підприємств.

Слід мати на увазі, що виробничий потенціал являє собою систему, яка складається з елементів, що у процесі виготовлення продукції виконують певні функції, а тому виробничому потенціалу притаманні такі риси, як [1, с. 184]:

1) цілісність, коли всі елементи потенціалу відповідають загальним цілям, що стоять перед системою;

2) складність, що проявляється за наявності декількох основних складових елементів, кожен із яких складається з окремих частин, які, у свою чергу, включають декілька менших частин виробничого потенціалу;

3) взаємозамінність, яка зобов'язує здійснювати оцінку можливості, доцільності та меж заміни одного елемента на інший. Так, збільшення величини основних засобів за одночасного підвищення їх технічного рівня значно зменшує такий елемент виробничого потенціалу, як робоча сила;

4) взаємозв'язок і взаємодія елементів виробничого потенціалу підприємства, які породжуються загальним економічним законом відповідності між основними елементами виробничих сил суспільства, тобто між речовими, особистими і неречовими факторами виробництва;

5) здатність складників виробничого потенціалу до сприйняття досягнень НТП – особливість розвитку виробничого потенціалу

підприємства як системи, яка зумовлює форми взаємозв'язків між елементами за рахунок пристосування до нововведень;

б) гнучкість, що забезпечує можливість переорієнтації виробничої системи відповідно до нових потреб;

7) кількісний вимір виробничих можливостей підприємства, який визначає місце конкретної господарської одиниці в галузевому і в народному господарстві.

На практиці вкрай необхідна комплексна оцінка рівня виробничого потенціалу. Зважаючи на складність внутрішньої будови виробничого потенціалу, для комплексної оцінки слід використати ресурсний, структурний, вартісний і витратний. Першим етапом такої оцінки буде формування структурних елементів виробничого потенціалу. На нашу думку, оцінку виробничого потенціалу можна провести за такими елементами, як: потенціал необоротних ресурсів; потенціал оборотних засобів; трудовий потенціал; земельний потенціал; інформаційний потенціал; інвестиційний потенціал; інноваційний потенціал.

Таким чином, виробничий потенціал підприємства є однією з найголовніших ланок ефективного функціонування та розвитку підприємства. З огляду на роль та місце окремих ресурсів та активів, доцільно виокремлювати два види виробничого потенціалу – валовий та робочий. Оцінку виробничого потенціалу можна проводити через сукупність його елементів.

Використання ресурсного, структурного, вартісного та витратного підходів дає змогу виробити доступну для практики методику оцінки виробничого потенціалу.

Практичну значущість має методика оцінки виробничого потенціалу, що відкриває можливості для її використання на будь-якому підприємстві. Подальше дослідження пропонується проводити в напрямі оцінки ефективності системи управління виробничим потенціалом підприємств

## 1.2. Методичні підходи щодо оцінювання виробничого потенціалу підприємства

Актуальність оцінювання виробничого потенціалу полягає в тому, що це один із ключових аспектів ефективного управління підприємством. В умовах жорсткої конкуренції та швидких технологічних змін важливо розуміти реальні можливості підприємства, щоб максимально ефективно використовувати наявні ресурси — людські, матеріальні, технічні та фінансові.

Оцінювання виробничого потенціалу дозволяє виявити сильні та слабкі сторони підприємства, визначити резерви для підвищення продуктивності та конкурентоспроможності, а також планувати стратегії розвитку. Це допомагає адаптуватися до ринкових умов, оптимізувати виробничі процеси та уникати зайвих витрат.

Сучасна економічна література виділяє декілька основних підходів до оцінювання виробничого потенціалу. Враховуючу, що наразі вітчизняна економіка функціонує у умовах військового стану вважаємо доцільним орієнтуватися на такі підходи оцінювання виробничого потенціалу: витратний, результативний та порівняльний. Кожен з наведених підходів має у основі оцінку вартості майна підприємства та має свої особливості в залежності від об'єкту оцінювання [26].

Розглянемо їх більш детально: витратний метод базується на визначенні вартості майна, що характеризується величиною витрат на його створення та використання; порівняльний метод передбачає виконання порівняльної оцінки об'єкту аналіз з аналогом; результативний метод заснований на визначенні позитивного ефекту від використання майна підприємством.

Для виконання оцінювання виробничого потенціалу підприємства, дослідники пропонують використовувати критерії: ступінь використання

виробничого потенціалу; якість продукції, що виробляється з умови використання наявного у підприємства майна; рівень технічного оснащення підприємства.

Наразі дослідники виказують думку, що оцінювання виробничого потенціалу показує додатково і якість системи реалізації виробничих можливостей підприємства. Увага сконцентрована на характеристиці взаємозв'язку між матеріальними і виробничими ресурсами. Останні, за умови наявності синергії, надають можливість отримувати найвищий результат діяльності з урахуванням фактору часу.

У даній роботі пропонуємо визначити оцінювання виробничого потенціалу підприємства, як комплексний процес. Останній передбачає виявлення кінцевого результату використання активів підприємства у рамках часового простору. Процес оцінювання виробничого потенціалу пропонуємо зосередити на моделях факторного аналізу (метод порівняльного ділення). Останній матиме вигляд:

$$Y = \frac{b}{\sum(X_i)} \quad (1.1)$$

де  $Y$  – загальний ефект від використання окремої складової виробничого потенціалу;

$b$  - ефект, отриманий за визначений період часу;

$X_i$  – значення окремої складової виробничого потенціалу.

При оцінювання виробничого потенціалу окресленим методом зазначимо, що чистий фінансовий результат буде кінцевим показником ефекту діяльності підприємства. Тобто використання всіх його майнових активів. Тому пропонуємо оцінювати рівень виробничого потенціалу на базі формули:

$$Y_{\text{еф}} = \frac{\text{ЧФР}}{\sum(O_i)} ; \quad Y_{\text{еф}} O = \sum \frac{E}{O_i} \times k_i \quad (1.2)$$



де  $Y_{\text{эф}}$  – загальний рівень виробничого потенціалу підприємства, част.од

$Y_{\text{эф } O}$  – загальний рівень виробничого потенціалу підприємства визначений за рівнем окремої складової виробничого потенціалу, част.од

$E$  – ефекти (валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, чистий фінансовий результат), грн

ЧФР –чистий фінансовий результат, грн

$O_i$  – значення відповідної складової виробничого потенціалу, грн

$k$  – коефіцієнт вагомості складової виробничого потенціалу, част.од

Загальна оцінювання виробничого потенціалу пропонуємо виконувати за умови використання як розрахунку загального рівня виробничого потенціалу ( $Y_{\text{эф}}$ ) та і рівня окремої складової виробничого потенціалу ( $Y_{\text{эф } O}$ ).

Для цього використаємо порівняльний метод і скористаємось виразами:

$Y_{\text{эф}} > Y_{\text{эф } O}$  – рівень використання виробничого потенціалу «раціональний», тобто має місце наявність ефекту синергії;

$Y_{\text{эф}} = Y_{\text{эф } O}$  - рівень використання виробничого потенціалу «рівномірний»;

$Y_{\text{эф}} < Y_{\text{эф } O}$  - рівень використання виробничого потенціалу «нерівномірний».

Отже визначено три рівні використання виробничого потенціалу. «Раціональний» рівень передбачає, що на підприємстві майно використовується достатньо ефективно і присутній ефект синергії.

Рівень використання виробничого потенціалу «рівномірний» вказує на, те що підприємство використовує своє майно у однакому рівні ефективності але ефект синергії відсутній. Рівень виробничого потенціалу «нерівномірний» вказує на те, що підприємство отримає різний рівень економічної ефективності від використання різних матеріальних ресурсів.

Наступним кроком виконаємо характеристики складових виробничого потенціалу та їх грошовий виразі. Отже у роботі (27) виробничий потенціал складається з 7 складових (рисунок 1.3).

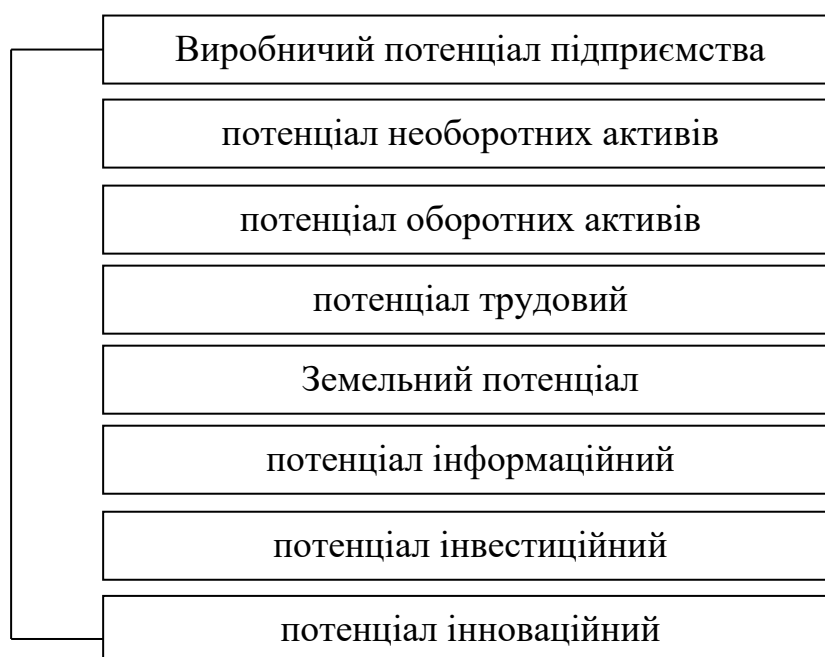


Рисунок 1.3 – Складові виробничого потенціалу

Почнемо з потенціалу необоротних ресурсів. Оцінювання потенціалу необоротних ресурсів дозволяє виявити рівень їх зношеності, необхідність модернізації або заміни, а також визначити їхній вклад у загальну ефективність підприємства. Це критично важливо для планування інвестицій, оптимізації капіталовкладень та забезпечення довготривалої стабільності та розвитку бізнесу.

Розглянемо більш детально розрахунок значення виробничого потенціалу за умови врахування коефіцієнту вагомості складових. Для зручності пропонуємо представити розкрити формулу у вигляді таблиці 1.1

Таблиця 1.1 – Розрахунок складових виробничого потенціалу

Показник	Чисельник формули Е	Коефіцієнт вагомості складової
Потенціал необоротних активів	Валовий прибуток	0,2
Потенціал оборотних активів	Валовий прибуток	0,2
Потенціал трудовий	Чистий фінансовий результат	0,2

Показник	Чисельник формули Е	Коефіцієнт вагомості складової
	від операційної діяльності	
Земельний потенціал	Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	0,1
Потенціал інформаційний	Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	0,1
Потенціал інвестиційний	Чистий фінансовий результат	0,1
Потенціал інноваційний	Чистий фінансовий результат	0,1

У роботі (27) запропоновано потенціалі необоротних ресурсів визначати, як суму їх річних амортизаційних відрахувань (формула 1.3).

$$O_{\text{ПНР}} = \sum A_{\text{ОЗ}} + \sum A_{\text{ОП}} + \sum A_{\text{НА}} \quad (1.3)$$

де  $O_{\text{ПНР}}$  - потенціалу необоротних ресурсів, грн

$A_{\text{ОЗ}}$  – амортизаційні відрахування за групами основних засобів (власних) крім земельних ділянкою та споруд і будівель, грн

$A_{\text{ОП}}$  - амортизаційні відрахування за орендованими основними засобами, грн

$A_{\text{НА}}$  - амортизаційні відрахування за групами нематеріальних активів, грн

Наступним кроком розглянемо складову потенціалу оборотних засобів. Сутність потенціалу оборотних засобів полягає в тому, що вони представляють собою ресурси, які використовуються у виробничому процесі протягом одного операційного циклу, після чого повністю споживаються або змінюють свою форму (наприклад, сировина, матеріали, паливо). Оборотні засоби є основним компонентом робочого капіталу підприємства і безпосередньо впливають на обіговість активів та ефективність виробництва.

Оцінювання потенціалу оборотних засобів здійснюється шляхом аналізу річних витрат, які включаються в собівартість продукції, за винятком витрат на оплату праці та амортизаційних відрахувань. Це дозволяє визначити ефективність використання оборотних активів, таких як

матеріальні запаси, енергоносії та інші ресурси, а також виявити можливі шляхи оптимізації їх споживання. Точна оцінка потенціалу оборотних засобів сприяє зниженню витрат, підвищенню продуктивності та раціональному плануванню ресурсів підприємства.

Для розрахунку пропонуємо використовувати формулу 1.4

$$O_{\text{Поз}} = \text{ВЗ} + \text{ВП} + \text{ВПГЕ} + \text{РіО} + \text{С} + \text{ОП} + \text{І} \quad (1.4)$$

де  $O_{\text{Поз}}$  – потенціал оборотних ресурсів, грн

ВЗ – вартість запасів у собівартості реалізованої продукції, грн

ВП – витрати на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції, грн

ВПГЕ – витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції, грн

РіО – витрати на ремонт та обслуговування основних засобів у собівартості реалізованої продукції, грн

С – витрати на страхування у собівартості реалізованої продукції, грн

ОП – вартість отриманих послуг у собівартості реалізованої продукції, грн

І – інші витрати у собівартості реалізованої продукції, грн

Наступним кроком розглянемо трудовий потенціал, як складову виробничого потенціалу. Трудовий потенціал — це сукупність фізичних, інтелектуальних, кваліфікаційних та психологічних можливостей працівників, які можуть бути використані для досягнення цілей підприємства. Він включає знання, навички, досвід, здоров'я, мотивацію та готовність працівників виконувати свої обов'язки на високому рівні.

Трудовий потенціал має стратегічне значення для підприємства, оскільки безпосередньо впливає на продуктивність, ефективність виробничих процесів та інноваційний розвиток. Оцінювання цього потенціалу дозволяє визначити сильні та слабкі сторони персоналу, потреби в навчанні, розвитку

або залученні нових фахівців, а також покращити мотиваційні програми. Управління трудовим потенціалом сприяє підвищенню конкурентоспроможності організації та її адаптивності до змін ринку.

Розрахунок трудового потенціалу пропонуємо визначати за формулою:

$$O_{\text{ТП}} = \sum \text{ВП} \quad (1.5)$$

де  $O_{\text{ТП}}$  – трудовий потенціал, грн

ВП – сума всіх витрат на персонал на підприємства, грн

Земельний потенціал у контексті виробничого потенціалу, це сукупність кількісних і якісних характеристик земельних ресурсів, які можуть бути використані для забезпечення ефективної виробничої діяльності підприємства.

Виробничий потенціал землі визначається її родючістю, географічним розташуванням, кліматичними умовами, можливістю раціонального використання та здатністю відновлювати свої ресурси.

У розрізі виробничого потенціалу, земельний потенціал є важливою основою для підприємств, що займаються агропромисловою діяльністю, будівництвом, видобувною промисловістю та іншими секторами, де земля виступає основним засобом виробництва.

Оцінка земельного потенціалу дозволяє визначити ефективність використання земельних ділянок, оцінити їхню придатність для певних виробничих цілей, визначити оптимальні способи їх експлуатації та планування використання ресурсів.

Раціональне використання земельного потенціалу сприяє підвищенню продуктивності, стійкості та довгострокового розвитку підприємства.

Розрахунок земельного потенціалу пропонуємо визначати за формулою (1.6):

$$O_{\text{ЗП}} = \sum \text{ЗД} + \sum \text{БС} \quad (1.6)$$

де  $O_{ЗП}$  - земельний потенціал

ЗД – вартість земельних ділянок у власності підприємства, грн

БС – вартість будівель та споруд, грн

Інформаційний потенціал як складова виробничого потенціалу — це сукупність інформаційних ресурсів, технологій, систем та знань, які підприємство використовує для забезпечення ефективної організації, управління та розвитку своєї виробничої діяльності. Він охоплює як внутрішні, так і зовнішні джерела інформації, а також здатність підприємства ефективно їх збирати, зберігати, обробляти і застосовувати.

До інформаційного потенціалу належать такі елементи: інформаційні системи та технології (програмне забезпечення, бази даних, комп'ютерна інфраструктура); знання та аналітичні інструменти (методи аналізу даних, інструменти для прийняття рішень); інформаційні ресурси (внутрішні звіти, ринкові дослідження, патенти, бізнес-аналітика); комунікаційні системи (засоби для обміну інформацією між підрозділами та з партнерами).

Інформаційний потенціал допомагає підприємству швидко адаптуватися до ринкових змін, оптимізувати процеси виробництва, приймати обґрунтовані рішення та підвищувати конкурентоспроможність. Він є невід'ємною складовою сучасного виробничого процесу, особливо у високотехнологічних галузях, де ефективність і швидкість обробки інформації прямо впливають на результативність.

Розрахунок інформаційної складової виробничого потенціалу пропонуємо виконувати за формуло 1.6

$$O_{ІН} = \sum VI \quad (1.6)$$

де  $O_{ІН}$  – інформаційний потенціал, грн

VI – витрати на інформацію, грн

Інвестиційний потенціал як складова виробничого потенціалу — це здатність підприємства залучати та ефективно використовувати фінансові

ресурси для розвитку і модернізації своїх виробничих потужностей. Він відображає спроможність підприємства інвестувати в нові технології, обладнання, інфраструктуру та людські ресурси з метою підвищення ефективності виробництва та конкурентоспроможності на ринку.

Розрахунок інвестиційної складової виробничого потенціалу пропонуємо виконувати за формуло 1.6

$$O_{IF} = \sum IB \quad (1.6)$$

де  $O_{IF}$  – інвестиційний потенціал, грн

$IB$  – інвестиційні витрати, грн

Інноваційний потенціал є важливою складовою виробничого потенціалу підприємства. Він відображає здатність підприємства генерувати, впроваджувати та використовувати нові технології, продукти, процеси та ідеї для досягнення конкурентних переваг і розвитку.

Основні компоненти інноваційного потенціалу:

науково-технічний потенціал (знання, дослідження, розробки та наукові кадри, які створюють базу для нововведень);

інфраструктура інновацій (наявність необхідних ресурсів для розвитку, таких як лабораторії, дослідницькі центри, інформаційні технології тощо);

фінансовий потенціал (здатність залучати та використовувати фінансові ресурси для інноваційної діяльності);

організаційний потенціал (системи управління, організаційна культура, підтримка інновацій на рівні керівництва);

взаємодія з зовнішнім середовищем (налагодження співпраці з іншими підприємствами, науковими установами, органами влади для реалізації інноваційних проектів).

Інноваційний потенціал впливає на продуктивність, конкурентоспроможність та гнучкість виробничого процесу. Підприємства з високим інноваційним потенціалом здатні швидко реагувати на зміни

ринкових умов і технологій, забезпечуючи вдосконалення своїх продуктів і послуг. Виробничий потенціал без інноваційного складника часто є менш ефективним, оскільки сучасний ринок потребує постійних нововведень для утримання конкурентних позицій.

Таким чином, інноваційний потенціал можна розглядати як каталізатор, який дозволяє ефективніше використовувати виробничі ресурси, сприяти розвитку підприємства і його адаптації до змін на ринку.

Розрахунок інновайної складової виробничого потенціалу пропонуємо виконувати за формуло 1.6

$$O_{\text{ІНН}} = \sum \text{ВІНН} \quad (1.6)$$

де  $O_{\text{ІНН}}$  – інноваційний потенціал, грн

ВІНН – витрат на інновації на впровадження нововведень, грн

Отже було виконано характеристику складових виробничого потенціалу та його складових. Окреслено формули, за якими можна визначити складові виробничого потенціалу у грошовому виразі. У таблиці 1.1 невизначено показник ефекту діяльності, що доцільного використовувати при розрахунку значення складових виробничого потенціалу.

Запропоновано шкалу оцінювання рівня ефективності використання виробничого потенціалу. Остання містить три окремих рівня («раціональний», «рівномірний» та «нерівномірний»). В свою чергу за умови «раціонального» рівня використання виробничого потенціалу, визначено наявність ефекту синергії при використанні ресурсів підприємства. У наступному параграфі пропонуємо дати характеристику стану виробничого потенціалу на виробничих підприємствах України.



### 1.3. Характеристика стану виробництва молочних продуктів, зокрема сирів в Україні

Виробництво молочних продуктів в Україні, зокрема сирів, є важливою складовою аграрного сектору країни. Останніми роками спостерігаються різноманітні тенденції, які впливають на обсяги виробництва та структуру ринку.

Розгляньмо, лідерів з виробництва молока в списку найкращих виробників від Української Бізнес Премії.

Перше почесне місце займає ТОВ «ТЕРРАФУД» ПрАТ «Білоцерківський молочний комбінат» ТМ «Ферма» із загальною оцінкою – 57,50. Ви, можете придбати дану продукцію в таких мережах магазинів: АТБ, Новус, Сільпо. Компанія успішно працює та демонструє позитивну динаміку розвитку бізнесу. Якість – основний фундамент в роботі підприємства, адже здійснюється суворий контроль на кожному етапі виготовлення.

ТОВ «Люстдорф» ТМ «Селянське» із загальною оцінкою – 54,33. Продукцію можна придбати в маркетах Новус, Сільпо. На ринку праці компанія функціонує понад 25 років, виготовляючи, приблизно 100 найменувань різної продукції під такими торговими марками, як: «Селянське», «На здоров'я», «Бурьонка», «Весела Бурьонка», «Смачно шеф» тощо. Сучасне виробництво, якість, надійна сировина, спеціалізований автопарк, натуральні інгредієнти та надійне упакування – основні переваги в роботі підприємства.

ТОВ «Люстдорф» ТМ «На Здоров'я». Загальна оцінка в рейтингу складає 42,00. Молоко від даного виробника можна побачити на полицях магазинів Новус та Сільпо. Крім молока, великою популярністю користуються: сметана, вершки, кефір, ряжанка, йогурт питний та густий. Вся продукція відповідає сучасним вимогам та стандартам якості,

задовольняючи потреби, кожного із покупців. Компанія має велику потужність роботи, яка проявляється у виготовленні 450 тонн молока за добу.

За рейтингом компанії Ukrainian Business Award можна визначити лідерів на ринку на основі бального виразу критерію представництва товарів на полицях супермаркетів (табл. 1.1)

Таблиця 1.2 – Рейтинг виробників молочних продуктів та їх торгових марок на 2023 р.

Позиція	Виробник	Торгова марка	Бали
1	ТОВ «ТЕРРАФУД» ПрАТ «Білоцерківський молочний комбінат»	Ферма	57,5
2	ТОВ «Люстдорф»	Селянське	54,33
3	ТОВ «Люстдорф»	На Здоров'я	42
4	ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»	Яготинське	41,67
5	ТОВ «Молочна компанія „Галичина“; ПрАТ «Галичина»	Галичина	35,67
6	ТОВ «Люстдорф»	Бурьонка	34,67
7	ПрАТ «Тернопільський молокозавод»	Молоклія	31,83
8	ТОВ «ТЕРРАФУД» ПрАТ «Білоцерківський молочний комбінат»;	Біла лінія	27,33
9	ПрАТ «КОМБІНАТ»ПРИДНІПРОВСЬКИЙ»	Злагода	25
10	ПрАТ «Юрія»	Волошкове Поле	23,17
11	ТОВ «Молочний дім»	Lactel	22,67
12	ПрАТ «Вімм-Білл -Данн Україна»	Словяночка	21,83
13	ТОВ «ОРГАНІК МІЛК»	Organic Milk	15,5
14	ФГ «Парубоче»	Своє	5,67
15	ТЗОВ «Порицьке» ; ТОВ «Старий Порицьк»	Старий Порицьк	5,17
16	ПрАТ «Данон кремез» (СПІВПРАЦЮЄ З РФ)	Простоквашино	0

Виробництво молока-сировини поділяється між підприємствами (40%) та господарствами населення (60%). Підприємства показали приріст у 6% у квітні 2024 року. Це свідчить про те, що попри загальне зменшення обсягів, деякі підприємства змогли адаптуватися до ринкових умов.

Ціни на молочну продукцію залишаються під контролем торговельних мереж, що ускладнює можливість виробників підвищувати ціни<sup>3</sup>. У 2021 році індекс цін виробників молочних продуктів досяг найвищого рівня за три роки, однак залишався нижчим за індекси інших харчових продуктів.

Виробництво свіжого сиру продовжує зростати (+7,4% у 2021 році), в той час як інші категорії сиру демонструють різноспрямовані тенденції<sup>3</sup>. Наприклад, обсяги виробництва плавленого сиру знизилися на 8,4%, а масла вершкового — на 17%<sup>3</sup>.

Лідерами українського ринку молочних продуктів є компанії «Терра Фуд», «Молочний Альянс» та «Danone Україна», які займають значну частку ринку і мають потужності для переробки великих обсягів молока. Зокрема, «Терра Фуд» має шість підприємств, що займаються збором та обробкою молока і виробництвом сирів.

Після закриття російського ринку для української молочної продукції компанії активно розвивають експортні можливості в нові регіони, такі як Китай та Казахстан. Це може стати важливим фактором для відновлення та зростання сектора.

Як повідомляє Асоціація виробників молока, за проаналізований період частка підприємств у виробництві молока-сировини склала 40%, а господарств населення — 60%.

Підприємства виробили 252,4 тис. т молока-сировини в квітні, що на 6% більше порівняно до квітня минулого року. В січні-квітні 2024 року молочно-товарні ферми виробили 986 тис. т молока, що також на 6% більше, ніж торік.

У господарствах населення обсяги надою склали 373 тис. т молока, що на 9% менше порівняно до квітня 2023 року. В січні-квітні 2024 року присадибні господарства виробили 1,13 млн т молока-сировини, що на 8% менше порівняно до минулорічного періоду.

Як зауважує аналітик АВМ Георгій Кухалейшвілі, з другої половини квітня в Україні почало зростати виробництво молока-сировини під впливом теплої погоди та збільшення пасовищ. Суттєвий приріст обсягів надою відбувся в присадибних господарствах порівняно до попереднього місяця.

«В умовах зменшення споживання молочних продуктів в Україні та збільшення пропозиції імпортованих сирів на внутрішньому ринку молокопереробним підприємствам було потрібно менше сировини.

Переробники почали купувати молоко в господарствах населення, яке коштувало дешевше, ніж на молочно-товарних фермах, та використовувати його у виробництві сухого молока та казеїну. В результаті на молочно-товарних фермах з'явилися надлишки молока-сировини, які було складно реалізувати, і це вплинуло на зниження закупівельних цін», — пояснив він.

В січні – квітні 2024 року приріст виробництва молока-сировини спостерігався в господарствах усіх категорій у Харківській області (+6%), Миколаївській області (+6%), Тернопільській області (+5%), Черкаській області (+5%), Запорізькій області (+4%), Чернігівській області (+2%), Київській області (+1%) і Полтавській області (+1%).



Рисунок 1.4 – Регіони України за обсягами виробництва молоко-сировини, тис. тон у січні – квітні 2024 р.

У 2024 році обсяги виробництва молока-сировини в Україні зменшилися на 3% у порівнянні з аналогічним періодом 2023 року, становивши 625,4 тис. тонн у квітні. У січні-квітні 2024 року загальний обсяг надоїв склав 2,1 млн тонн, що на 1,5% менше, ніж у попередньому році.

Стан виробництва молочних продуктів в Україні характеризується як позитивними, так і негативними тенденціями. Хоча загальні обсяги

виробництва зменшуються, деякі підприємства демонструють зростання завдяки адаптації до нових умов ринку. Виробництво сирів залишається важливим сегментом з потенціалом для подальшого розвитку через експансію на нові ринки.

Виробництво сирів в Україні за останні роки зазнало значних змін, що пов'язано з економічними, соціальними та політичними факторами. Ось основні аспекти, що характеризують цей сектор.

У 2021 році спостерігалось зростання виробництва свіжого сиру на 7,4%, тоді як обсяги інших видів сиру, таких як плавлений, знизилися на 8,4% 4. Протягом 2023 року та початку 2024 року тенденції залишалися змішаними: деякі виробники намагалися збільшити обсяги, але загальний ринок стикається з проблемами через зростання імпорту.

У січні-вересні 2024 року Україна імпортувала 25,8 тис. тонн сирів на суму 152,8 млн USD. Це свідчить про зростання залежності від імпортних поставок, оскільки частка імпортного сиру на ринку може перевищити 40% . Вітчизняні виробники відчують тиск з боку дешевших польських сирів, які займають значну частину полиць у торгових мережах.

В січні-вересні 2023 року Україна завезла 23,86 тис тонн сирів на 6141,627 млн USD. Виробники молочних продуктів зазначають, що на внутрішньому ринку широко представлені європейські сири. Основні постачальники сичужних сирів в Україну — Польща, Німеччина, Нідерланди, Чехія, Італія.

Вітчизняні виробники сирів стикаються зі зменшенням продажів через високі ціни на українську молочну продукцію та зростання імпорту. Наразі частка європейських сирів вже становить близько третини загального обсягу реалізації на українському ринку, а вхідна ціна імпортного європейського сиру після розмитнення все одно залишається нижчою за ту, за якою вітчизняні виробники пропонують свій сир дистриб'юторам.

Висока вартість українських сирів обумовлена підвищенням цін на молоко-сировину.

Висока вартість українського сиру обумовлена підвищенням цін на молоко-сировину, а також зростанням витрат на енергоносії та транспортування. Деякі виробники планують підвищити ціни на свою продукцію на 5%, проте це може призвести до скорочення обсягів закупівель

Основними регіонами України, де виробляється молоко-сировина для виготовлення сирів, є Харківська, Миколаївська та Тернопільська області. Ці регіони демонструють позитивну динаміку у виробництві молока-сировини, що є важливим для підтримки виробництва сирів

Вітчизняні виробники стикаються зі зростаючою конкуренцією з боку імпортних товарів, що може призвести до зменшення обсягів виробництва. Зокрема, споживачі все більше обирають імпортні сири через їхню нижчу ціну.

Виробники намагаються адаптуватися до нових ринкових умов шляхом впровадження інновацій у виробництві та покращення якості продукту. Це включає акцент на здоров'я та екологічність упаковки. Попри виклики, ринок сирів має потенціал для розвитку завдяки збільшенню попиту на якісні молочні продукти та можливостям експорту в нові ринки.

Стан виробництва сирів в Україні є складним і неоднозначним. З одного боку, існує потенціал для росту через інновації та адаптацію до нових умов; з іншого — високий рівень конкуренції з імпортними продуктами ставить під загрозу стабільність вітчизняних виробників.

#### Висновок до розділу 1.

У першому розділі досліджено теоретичні та методичні підходи до визначення виробничого потенціалу підприємства як економічної категорії, а також проведено аналіз стану його використання на виробничих підприємствах України.

Теоретичний аналіз дозволив визначити, що виробничий потенціал охоплює сукупність ресурсів підприємства, які забезпечують його здатність до ефективної виробничої діяльності. Запропоновано підходи до оцінювання виробничого потенціалу з урахуванням витратного методу та показників ефективності використання ресурсів.

Особливу увагу приділено необхідності врахування ефекту синергії, що виникає при взаємодії складових потенціалу. Розроблено шкалу оцінювання рівнів використання виробничого потенціалу, що дозволяє класифікувати його на «раціональний», «рівномірний» та «нерівномірний» рівні.

Це сприяє ідентифікації сильних і слабких сторін у використанні ресурсів підприємства та розробці заходів для досягнення синергетичного ефекту, що є важливим для підвищення конкурентоспроможності та ефективності діяльності виробничих підприємств.

## РОЗДІЛ 2.

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОКАЗНИКІВ ТА АНАЛІЗ  
ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»2.1. Аналіз показників техніко-економічного стану ТОВ  
«ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

ТОВ «Пирятинський сирзавод» — це українське підприємство, яке спеціалізується на виробництві молочних продуктів, зокрема різноманітних видів сиру. Завод розташований у місті Пирятин, Полтавської області, і є одним із важливих гравців на ринку молочної продукції в Україні.

Рік заснування: ТОВ «Пирятинський сирзавод» було засновано у 1997 році. Код ЄДРПОУ: 00446865. Основні види діяльності підприємства характеризуються: перероблення молока, виробництво масла та сиру, оптова торгівля молочними продуктами, яйцями, харчовими оліями та жирами. Також ТОВ «Пирятинський сирзавод» здійснює роздрібну торгівлю продуктами харчування та тютюновими виробами (рисунок 2.1).

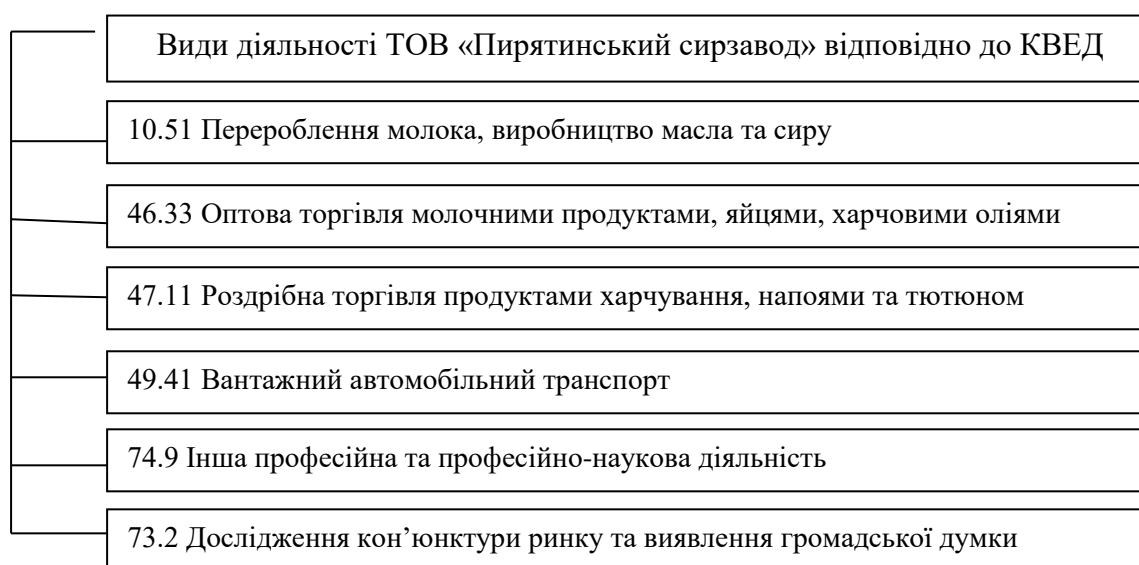


Рисунок 2.1 - Види діяльності ТОВ «Пирятинський сирзавод»  
відповідно до КВЕД



Завод має сучасне обладнання для переробки молока, що дозволяє забезпечувати високу якість продукції. Виробничі процеси на підприємстві відповідають сучасним стандартам безпеки та якості. ТОВ «Пирятинський сирзавод» активно займається розробкою нових продуктів і технологій. Підприємство постійно вдосконалює свої виробничі процеси для підвищення ефективності та конкурентоспроможності на ринку.

Перейдемо до аналізу показників техніко-економічного стану ТОВ «Пирятинський сирзавод». Почнемо з аналізу обсягу виробництва продукції. Останній на початок дослідного періоду складав 14779 т. і представлений: сир твердий (33,6%), сир плавлений (12,64%), продукти молокомісткі (30,35%), сироватка суха (23,41%). На рисунку 2.2 наведено структуру обсягу виробництва продукції у натуральному виразі.

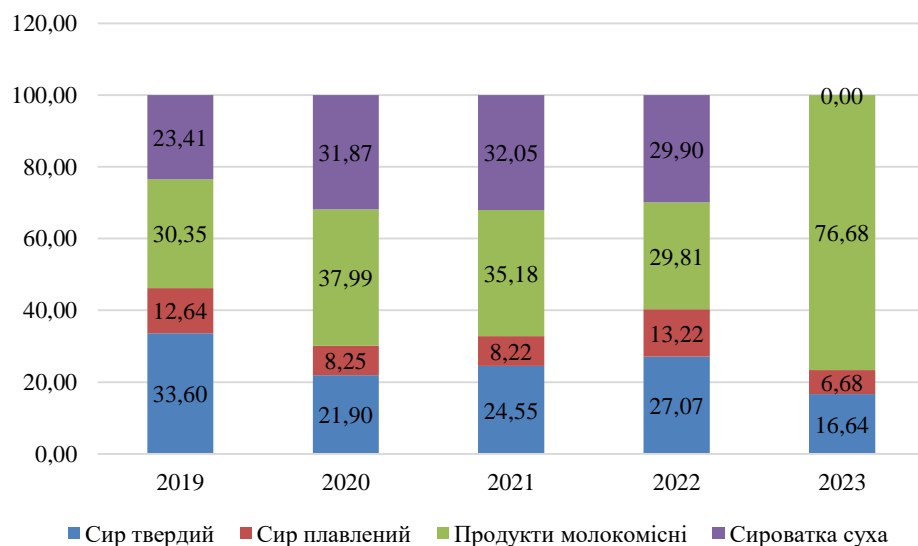


Рисунок 2.2 – Структура обсягу виробництва продукції у натуральному виразі ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Наступні роки показували приблизно аналогічну тенденцію. А саме більша частина обсягу виробництва була «Продукти молокомісткі» та «Суша сироватка». На кінець 2023 р. маємо стрімке зростання обсягу виробництва продукції, адже на кінець 2022 р. остання становила 13820,8 т. У 2023 р. маємо зростання виробництва на 89,62% .

Таблиця 2.1 – Основні техніко-економічні показники ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» ЗА 2019-2023 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення				Відносне відхилення, %			
						2020-2019	2021-2020	2022-2021	2023-2022	2020/2019	2021/2020	2022/2021	2023/2022
Обсяг виробництва продукції, т.	14779	15981	14559	13820,8	26207	1202,20	-1421,80	-738,20	12386,20	8,13	-8,90	-5,07	89,62
Чистий дохід від реалізованої продукції, тис грн	1409128	1371020	1404740	1753605	1718306	-38108	33720,0	348865,0	-35299,0	-2,70	2,46	24,83	-2,01
Валовий прибуток, тис грн	123011	129005	64334	227136	117564	5994,00	-64671,0	162802,0	-109572	4,87	-50,1	253,1	-48,2
Собівартість реалізації продукції, тис грн	1286117	1242015	1340406	1526469	1600742	-44102	98391,0	186063,0	74273,00	-3,43	7,92	13,88	4,87
Рентабельність продукції	9,56	10,39	4,80	14,88	7,34	0,82	-5,59	10,08	-7,54	x	x	x	x
Середньооблікова чисельність працівників, осіб	636	612	610	588	559	-24,00	-2,00	-22,00	-29,00	-3,77	-0,33	-3,61	-4,93
Продуктивність праці, грн на особу	2215,61	2240,23	2302,85	2982,32	3073,89	24,62	62,62	679,47	91,57	1,11	2,80	29,51	3,07
Середньорічна вартість основних засобів, тис грн	102533	99195	97803,5	92147,5	81286	-3338,0	-1391,50	-5656,00	-10861,5	-3,26	-1,40	-5,78	-11,79
Фондовіддача, грн на грн	13,74	13,82	14,36	19,03	21,14	0,08	0,54	4,67	2,11	0,57	3,92	32,50	11,08
Фондомісткість, грн на грн	0,07	0,07	0,07	0,05	0,05	0,00	0,00	-0,02	-0,01	-0,57	-3,77	-24,5	-9,97
Фондоозброєність, тис. грн на особу	161,22	162,08	160,33	156,71	145,41	0,87	-1,75	-3,62	-11,30	0,54	-1,08	-2,26	-7,21
Рентабельність основних засобів, %	x	37,91	x	123,22	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Фонд оплати праці, тис грн	70319	72072	78 129,00	86170	102205	1753,00	6057,00	8041,00	16035,00	2,49	8,40	10,29	18,61
Середньомісячна зарплата, тис грн	9,21	9,81	10,67	12,21	15,24	0,60	0,86	1,54	3,02	6,51	8,76	14,42	24,76
Чистий фінансовий результат (збиток), тис. грн.	-62085	37602	-42257	113548	-38588	99687,0	-79859,0	155805,0	-152136	-160,5	-212	-368,	-133,98
Рентабельність активів %	x	7,66	x	16,90	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Витрати на одиницю товарної продукції, грн на грн	0,91	0,91	0,95	0,87	0,93	-0,01	0,05	-0,08	0,06	-0,74	5,33	-8,77	7,02

Зміни відбуваються і у структурі обсягу виробництва продукції, а саме значно зростає питома вага «Продукти молокомісткі» (76,68%) і взагалі зникає з структури «Суха сироватка». Загалом протягом аналізованого періоду відбувається зростання обсягу виробництва продукції з 1477 т. до 26207 т., що є позитивною тенденцією.

Наступним кроком виконаємо аналіз вартості виробленої та реалізованої продукції. Останній передбачає продаж продукції власного виробництва та оптовий продаж молочними та не молочні продуктами, молочною сировиною, послуги. У таблиці 2.2 наведено складові чистого доходу від реалізації продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Таблиця 2.2 – Чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Показник	2019	2020	2021	2022	2023	Відносне відхилення 2023/2019
Сир твердий	571466,3	412722	485183,3	624922	770853,3	34,89
Сир плавлений	153319,1	100487,3	102002,6	198983	215157,4	40,33
Продукти молокомісні	290160,8	386333,3	360787,1	461329	225785,6	-22,19
Сироватка суха	72215	113621,3	133017,9	127829	х	х
Оптова торгівля, інші молочними та не молочні продуктами, молочною сировиною, послуги	321966,8	357856,1	270449,9	97736,4	207789,1	-35,46
Разом	1409128	1371020	1351441	1510799	1419585	0,74

Отже відповідно до таблиці 2.2 маємо, що у 2019 р. чистий дохід, що отримало підприємство за рахунок основних видів діяльності становить 1409128 тис. грн. При чому більшість частина доходу була отримана за умови реалізації «Сир твердий» на суму 571466,3 тис. грн (або 40,55% загальному обсягу доходу). Наступний 2020 р. приніс зниження доходу на 38108 тис. грн. Зниження відбулось за реалізацією «Сир твердий» (на 158744,3 тис. грн), «Сир плавлений» (на 52831,8 тис. грн).

У 2021 р. в порівнянні до 2020 р. маєм місце зниження доходу на 19579,2 тис. грн. Отже темп спаду обсягу чистого доходу знижується і

остання обумовлено зростання доходу від реалізації «Сир твердий» (на 72461,3 тис грн), «Сир плавлений» (на 1515,3 тис. грн), «Сиворотка суха» (на 19396,6 тис.грн). Разом з тим зниження все одно має місці і обумовлено скороченням доходу від «Продукти молокомісткі» (на 25546,2 тис. грн). Неможна оминати зниження доходності від торговельної діяльності на (-87406,2 тис. грн).

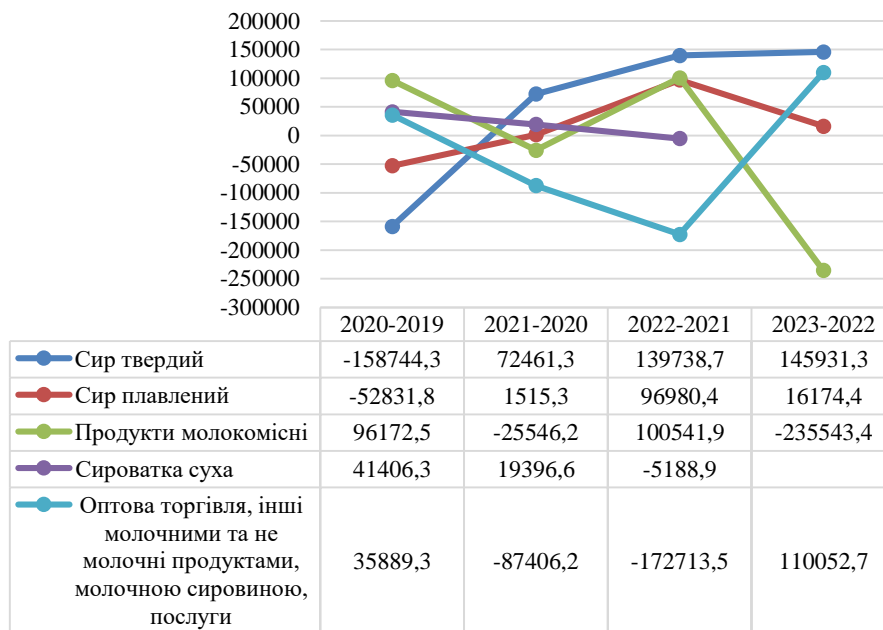


Рисунок 2.3 – Динаміка структури обсягу чистого доходу ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Наступний 2022 р. приніс зростання чистого доходу від реалізації на 159358,6 тис. грн відносно попереднього періоду. Найбільше зростання маємо за «Сир твердий» (+139738,7 тис. грн), що складає 87,6% загального приросту. Позитивна динаміка просліджується і за чистим доходом від реалізації «Сир плавлений» та «Продукти молокомісткі».

За результатами роботи, у 2023 р. маємо зниження доходу на 91214 тис. грн. При чому ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» змінює структура виробництва на користь «Продукти молокомісткі» (рисунок 2.2). Разом з тим маємо зниження доходу за наведеною статтею на 235543,4 тис. грн.

Наступним кроком виконаємо аналіз ефективності використання основних засобів. На рисунку 2.4 наведено динаміку показників фондівдачі, фондомісткості та фондоозброєності.

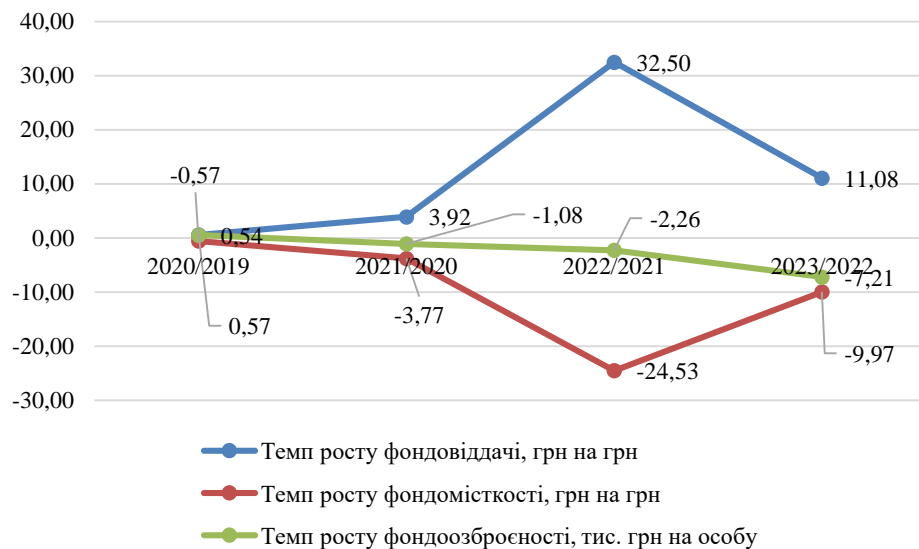


Рисунок 2.4 – Динаміка показників ефективності використання основних засобів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Перш ніж давати характеристику ефективності використання основних засобів, доцільно розкрити зміни вартості основних засобів за 2019-2023 р. У таблиці 2.1 наведено середньорічну вартість основних засобів. Встановлено, що остання у 2019 р. становила 102533 тис грн (за залишковою вартістю). Настуні роки маємо зниження вартості і на кінець 2023 р. остання становила 81286 тис. грн. (тобто на 19%).

Зниження середньорічної вартості основних засобів вплинуло на показник фондівдачі, останній у 2019 р. становив 13,74 грн на грн. Протягом наступних років маємо зростання фондівдачі та зниження фондомісткості (рисунок 2.4). Таки зміни є наслідком зростання чистого доходу від реалізації продукції.

Що стосується фондоозброєності, то ту зазначимо, що остання залежить від чисельності працівників на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ

СИРЗАВОД». Протягом аналізованого періоду, фондоозброєність поступово знижується з 161,22 тис. грн на особу до 145,41 тис. грн на особу.

Виконаємо аналіз ефективності використання людського ресурсу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Для цього визначено динаміку чисельності працівників, показник продуктивності праці та витрати на оплату праці (рисунок 2.5).

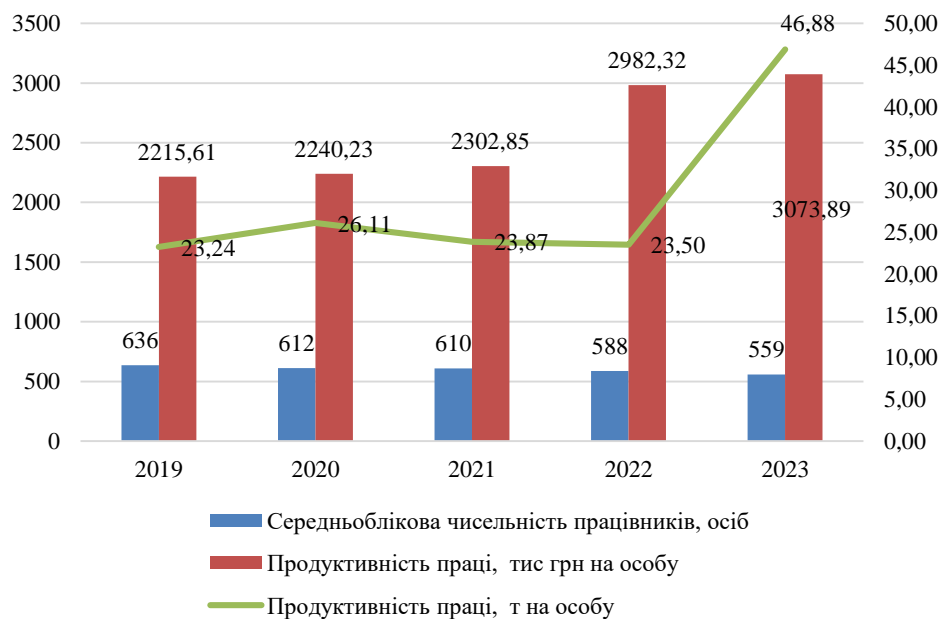


Рисунок 2.5 – Показники ефективності використання трудових ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Відповідно до рисунку 2.5 маємо зниження чисельності працівників з 636 осіб до 559 осіб. Отже протягом аналізованого періоду підприємство постійно скорочує персонал за умови автоматизації процесів адже обсяг виробництва продукції за аналогічний період зростає.

Також можемо спостерігати зростання продуктивності праці на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» протягом всього періоду аналізу. Остання у 2019 р. становила 2215,6 тис грн на особу та 23,24 т. на особу. У наступному році маємо зростання продуктивності праці за умови скорочення чисельності. Продуктивність праці у розрахунку тис грн на особу становить

2240,23, а у натуральному виразі – 26,11 т. на особу. Протягом наступних років також маємо стабільне зростання продуктивності і на кінець 2023 р. маєм продуктивність праці 3073,89 тис. грн та 46,81 т. на особу.

Виходячи з вище наведеного, необхідно приділити увагу аналіз рівня прибутковості ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». На рисунку 2.6 зображено валовий дохід та чистий прибуток підприємства (рисунок 2.6).

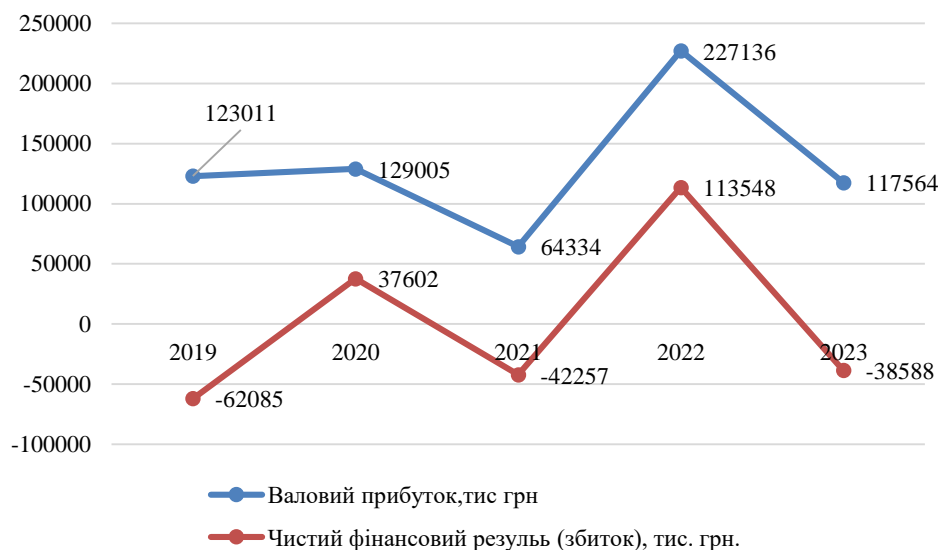


Рисунок 2.6 – Динаміка валового прибутку та чистого прибутку ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Як свідчать дані, у 2019 р. аналізоване підприємство отримало валовий дохід у обсязі 123011 тис. грн. Разом з тим чистий фінансовий результат представлений збитком у обсязі 62085 тис. грн. Останнє є наслідком зростання фінансових витрат. У 2020 р. маємо покращення і підприємство отримало прибуток у розмірі 37602 тис. грн. адже відбулись значні скорочення «витрат на збут» та «інших операційних витрат». Результати роботи у 2021 р. показали зниження як валового прибутку 50,13% та і отримання збитку у обсязі 42257 тис. грн.

Цікавим є те, що у 2022 р. маємо покращення фінансового стану, а саме зростання валового доходу склало 2,53 рази відносно 2021 р. Таке

зростання обумовлено приростом чистого доходу від реалізації на 24,83% при зростанні собівартості лише на 13,88%. Обсяг чистого фінансового результату також має позитивну динаміку та обсяг прибутку становить 113548 тис. грн.

Наступний 2023 р. нажаль показує невітні результати, адже валовий дохід знижується на 48,24% відносно 2022 р. Зниження валового прибутку є наслідком скорочення чистого доходу від реалізації продукції на 2,01% та зростання собівартості продукції на 4,87%. ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» знову опиняється у зоні збитку і останній становить 38588 тис. грн. Виходячи з цього рентабельним ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» було у 2020 р. та 2022 р.

Наступним кроком виконаємо аналіз показників фінансового стану. І розпочнемо з ліквідності ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». При характеристиці ліквідності пропонуємо визначити останню з позиції відхилення від нормативного значення. На рисунку 2.7 наведено розраховані значення абсолютної, швидкої та поточної ліквідності та їх нормативні значення.

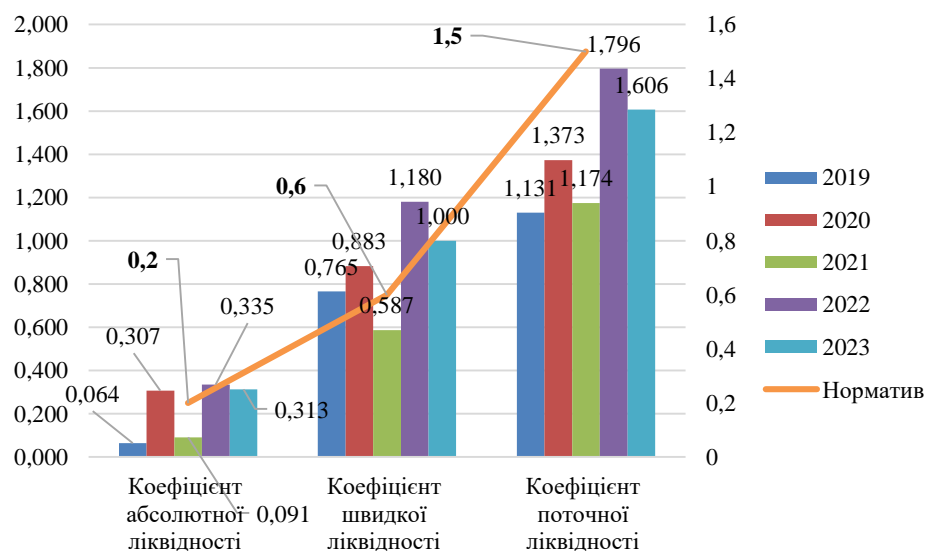


Рисунок 2.7 – Показники ліквідності ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр.



Перш ніж аналізувати показник ліквідності, треба зазначити їх нормативні значення. Останні визначені у вигляді діапазонів:

- коефіцієнт абсолютної ліквідності (0,2-0,35 част.од), у нашому випадку при визначення відхилення від нормативу пропонуємо становити мінімальний поріг 0,2 част.од;
- коефіцієнт швидкої ліквідності, за нормативному змінюється з 0,6-0,8 част.од. Для нашого аналізу пропонуємо визначити зміню мінімальний поріг 0,6 част.од;
- коефіцієнт поточної ліквідності має норматив змін у діапазоні від 1,5 част. од до 2 част.од. Для аналізу окресленого показника обираємо мінімальний поріг 1,5 част.од.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2019-2023 р. досягає мінімального нормативу у 2020 р. 2022 р. на 2023 р. Протягом 2019 р. недостача абсолютної ліквідності ставить 0,136 част.од, у 2021 р. 0,109 част.од. Протягом 2020 р. запас абсолютної ліквідності становить 0,107 част.од, у 2022 р. 0,135 част.од. та 2023 р. показав запас абсолютної ліквідності 0,113 част.од.

Коефіцієнт швидкої ліквідності протягом всього періоду (крім 2021 р.) більше за мінімальний норматив і навіть його значно перевищує у 2022 р. та 2023 р. Запас швидкої ліквідності у 2019 р. становить 0,165 част.од, у 2020 р. 0,283 част.од, у 2022 р. 0,58 част.од та на кінець 2023 р. 0,4 част.од.

Аналізуючи показник поточної ліквідності зазначимо, що останній у 2019 р. становить 1,31 час. од., що менше за норматив і тенденція щодо недосагнення нормативу присутня і наступні роки. Лише у 2022 р. та 2023 р. ситуація виправляється і аналізований коефіцієнт перевищу мінімальний поріг ліквідності.

Виходячи з вище наведеного, ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» протягом 2019-2023 рр. є ліквідним, що обґрунтовується досягненням нормативного значення коефіцієнтів.

Підводячи підсумок аналізу показників техніко-економічного та фінансового стану, зазначимо що протягом 2019-2023 р. ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» продовжує працювати. Ненавчаючий на роки збитковості, підприємство показує зростання обсягу виробництва продукції у натуральному виразі (таблиця 2.1) та зниження витрат.

У наступному розділі пропонуємо виконати аналіз виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» на основні запропонованої методики.

## 2.2. Оцінювання виробничого потенціалу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

У попередньому розділі було виконано аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Протягом 2019-2023 рр. аналізоване підприємство отримувало збиток від своєї діяльності, але при цьому нарощувало обсяг виробництва продукції з 14779 т. у 2019 р. до 26207 т. у 2023 р. Отже можна висунути гіпотезу, що ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» проводить політику інвестування у основні засоби, що і дозволяє підвищити обсяг виробництва.

Тому оцінювання виробничого потенціалу пропонуємо почати з розгляду динаміки та структури основних засобів та собівартості реалізованої продукції. У таблиці 2.3 наведено аналіз основних засобів за 2019-2020 р. Встановлено, що у 2019 р. загальна вартість основних засобів на кінець аналізованого періоду становить 106866 тис. грн з яких 95,94% припадає на власні та 4,05 орендовані.

На кінець 2020 р. маємо зменшення вартості основних засобів на 3825 тис. грн. Загальна вартість основних засобів у 2020 р. становить 103041 тис. грн. з яких 96,26% припадає на власні та 3,7% орендовані.

Таблиця 2.3 – Аналіз основних засобів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2020 рр.

Група основних засобів	2019 р.		2020 р.		Абсолютне відхилення	
	Власні основні засоби	Орендовані основні засоби	Власні основні засоби	Орендовані основні засоби	Власні основні засоби	Орендовані основні засоби
Виробничого призначення	102100	4333	98851	3846	-3249	-487
будівлі та споруди	31109	404	30165	798	-944	394
машини та обладнання	53242	716	33151	260	-20091	-456
транспортні засоби	3943	588	3118	455	-825	-133
земельні ділянки	120	2622	120	2333	0	-289
інші	13686	0	32297	0	18611	0
Невиробничого призначення	433	0	344	0	-89	0
будівлі та споруди	321	0	291	0	-30	0
машини та обладнання	27	0	18	0	-9	0
транспортні засоби	40	0	9	0	-31	0
земельні ділянки	0	0	0	0	0	0
інші	45	0	26	0	-19	0
Разом	102533	4333	99195	3846	-3338	-487

Аналізуючи структуру власних основних засобів на кінець 2020 р. зазначимо, що 30,4% вартості припадає на будівлі та споруди і 33,44% на машини та обладнання виробничого призначення. Також 32,55% вартості власних основних засобів припадають на «інші». Протягом 2019-2020 рр. вартість власних основних засобів виробничого призначення зростає на 18611 тис. грн. Аналізуючи вартість орендованих основних засобів, зазначимо, що у 2020 р. вартість останніх становить 3846 тис. грн, що на 487 тис. грн менше ніж у 2019 р. При чому маємо зростання вартості орендованих основних засобів у групі будівлі та споруди на 394 тис. грн.

Аналіз основних засобів за 2019-2020 р. потребує окремої ваги розгляду групи «земля», адже остання лише на 4-5% представлена власними

основними засобів. Більша частина вартості землі у балансі ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» представлена орендованими ресурсами.

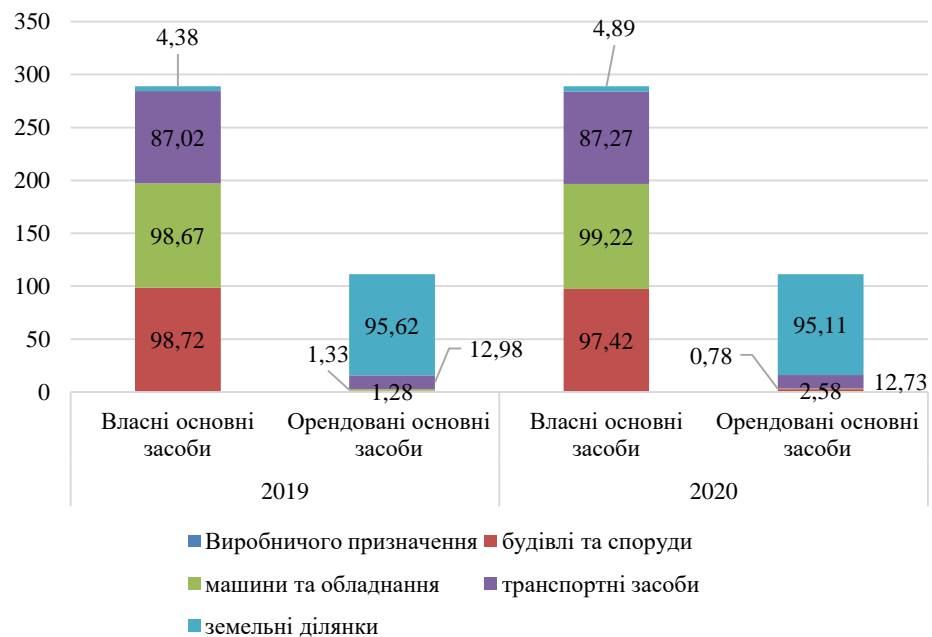


Рисунок 2.9 – Структура власних основних засобів ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2021-2023 рр.

Відповідно до рисунку 2.9 маємо, що за групою основних засобів «земля» більша частина припадає на орендовані основні засоби (у 2019 р. 95,62% та у 2020 р. 95,11%).

Наступним кроком проведемо аналіз вартості основних засобів за 2021-2023 рр. Результати аналізу власних основних засобів занесено у таблицю 2.4

Таблиця 2.4 – Аналіз власних основних засобів ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2021-2023 рр.

Групи основних засобів, тис. грн	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2022-2021	2023-2022
Земля	120	120	120	0	0
Будинки та споруди	61309	53384	50867	-7925	-2517
Машини на обладнання	31036	29459	24259	-1577	-5200
Транспортні	2714	1358	698	-1356	-660

Групи основних засобів, тис. грн	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2022-2021	2023-2022
засоби та автомобілі					
Інші основні засоби	1904	1362	945	-542	-417
Незавершене будівництво і невстановлене обладнання	1529	0	0	-1529	0
Разом	98612	85683	76889	-12929	-8794

Аналіз власних основних засобів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» показав, що вартість останніх потягом 2021-2023 рр. знижується з 98612 тис. грн до 76889 тис. грн. При чому найбільше зниження припадає на 2022 р., коли вартість знижується на 12929 тис. грн або на 13,11%.

Найбільше зниження вартості власних основних засобів припадає на будівлі та споруди (-7925 тис грн у 2022 р. та (-2517 тис грн) у 2023 р. відносно попереднього періоду. Загальне зниження становить 10442 тис. грн. Виконано аналіз структури власних основних засобів (рисунок 2.10).

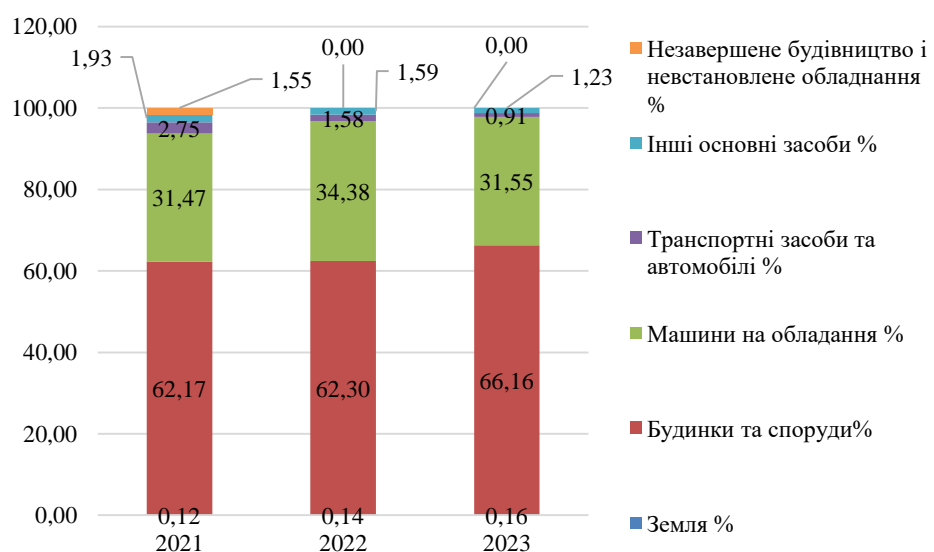


Рисунок 2.10 – Структура власних основних засобів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2021-2023 рр.

Встановлено, що зниження вартості будівель та споруд не вплинуло за зміну у структурі власних основних засобів. Адже на кінець 2021 р. питома вага останніх становить 62,17% і на кінець 2023 р. маємо зростання питомої ваги до 66,16%.

Другою за вагомістю групою основних засобів є машини на обладнання, які у 2021 р. становлять 31,47% загальної вартості основних засобів. У грошовому вигляді, останні склали 31036 тис. грн. Наступний рік приніс зниження вартості машин та обладнання на 1577 тис. грн, при чому їх питома вага зростає на 34,38%. На кінець 2023 р. маємо знову зниження вартості машин та обладнання на 5200 тис. грн, що має відображення у питомій вазі (остання скоротилась на 31,55%).

За іншими групами власних основних засобів також маємо скорочення, а саме вартість транспортних засобів у 2022 р. скорочується на 1356 тис. грн, а у 2023 р. на 660 тис. грн відносно попереднього періоду. За групою основних засобів «Інші основні засоби» зазначимо також зниження на 542 тис. грн у 2022 р. та на 417 тис. грн у 2023 р. За групою «Незавершене будівництво і невстановлене обладнання» вартість становить 1529 тис. грн і вже на кінець 2023 р. остання становить 0.

Аналізуючи орендовані основні засоби за 2021-2023 рр. зазначимо у таблиці 2.5. Встановлено, що протягом 2021-2023 рр. останні представлені правами на користування : земельними ділянками, транспортними засобами, машинами на обладнанням, будівлями та спорудами.

Таблиця 2.5 – Аналіз орендованих основних засобів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2021-2023 рр.

Групи основних засобів, тис. грн	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2022-2021	2023-2022
Права на користування земельними ділянками	2108	2986	2697	878	-289

Групи основних засобів, тис. грн	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн	
				2022-2021	2023-2022
Права на користування транспортними засобами	17	779	372	762	-407
Права на користування машинами та обладнанням	194	16583	15699	16389	-884
Права на користування будівлями та спорудами	368	710	240	342	-470
всього	2687	21058	19008	18371	-2050

Встановлено, що протягом аналізованого періоду маємо зростання вартості орендованих основних засобів з 2687 тис. грн у 2021 р. до 19008 тис. грн у 2023 р. При чому найбільша частина вартості основних засобів припадає на у 2021 р. припадає на «земельні ділянки» (78,45%). У наступному 2022 р. маємо зростання вартості орендованих земельних ділянок на 878 тис грн. На кінець 2023 р. маємо скорочення вартості земельних ділянок на 289 тис. грн. Відмітимо, що у 2022 р. та 2023 р. спостерігаємо зміну структури орендованих основних засобів (рисунок 2.11).

Зміна структури є наслідок зростання вартості орендованих «права на користування машинами та обладнанням», у 2022 р. на 16389 тис. грн (у 85,4 рази). Таке зростання призвело до зміни структури на користь «права на користування машинами та обладнанням». У наступному 2023 р. ситуація продовжується і питома вага «права на користування машинами та обладнанням» зростає до 82,59%. При чому у грошовому виразі останніх маємо зниження на 884 тис. грн відносно 2022 р.

Загалом протягом аналізованого періоду маємо значний приріст вартості орендованих основних засобів саме за рахунок додаткової оренди машин і обладнання. Отже є обґрунтування тези щодо підвищення обсягу

виробництва продукції у натуральному виразі саме за рахунок використання орендованих основних засобів.

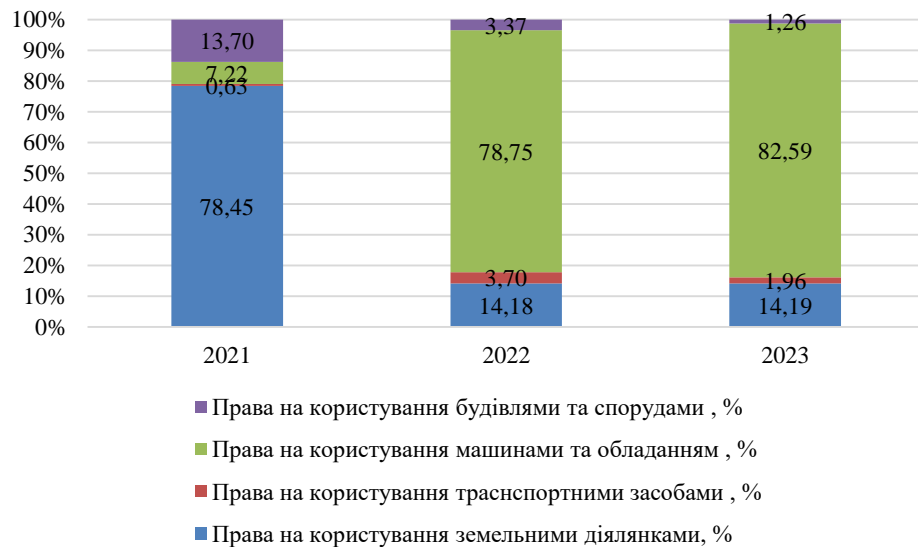


Рисунок 2.11 – Структура орендованих основних засобів ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2021-2023 рр.

Виходячи з вище наведеного, пропонуємо виконати аналіз виробничого потенціалу ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр. Для цього пропонуємо використати методику, що окреслена у параграфі 1.2.

Почнемо з розрахунку потенціалу необоротних ресурсів (формула 1.3). Результати розрахунку приведено у таблиці 2.6

Таблиця 2.6 – Потенціал необоротних ресурсів ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
амортизаційні відрахування за групами основних засобів (власних) крім земельних ділянок та споруд і будівель	18780,8	19028	14451	16798	16088,64
амортизаційні відрахування за орендованими основними засобами, грн	956	1536	1536	4553	4199,36
амортизаційні відрахування за групами нематеріальних активів, грн	2781	5254	6233	7402	8170
Валовий прибуток	123011	129005	64334	227136	117564
Потенціалу необоротних ресурсів	5,46	5,00	2,90	7,90	4,13



Отже відношення валового прибутку до суми нарахованої амортизації за основними засобами (власними та орендованими) та за нематеріальними активами становить у 2019 становить 5,46 част.од Наступні роки показують, у 2020 р. маємо зниження до 5 част.од. Наступний 2021 р. приніс найменше значення показник (зниження до 2,9 част.од). Така ситуація є наслідком зниження валового прибутку підприємства 50,13% відносно 2020 р. За результатами роботи у 2022 рю маємо значне зростання рівня потенціалу необоротних ресурсів (до 7,9 част.од). Наступний 2023 р. знову показує зниження (до 4,13 част.од).

Виходячи з вище наведеного можна зробити висновок про відсутність стабільності у ефективності використання необоротних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». Наступним кроком виконаємо аналіз потенціалу оборотних ресурсів. Результати розрахунок коефіцієнту, що характеризую потенціал оборотних ресурсів на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» представлено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Потенціал оборотних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Показник, тис. грн	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023-2019
вартість запасів у собівартості реалізованої продукції	941554	932878	961238	1196548	1296005	354451
витрати на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції	32555	32997	46653	71734	82922	50367
витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції	41926	41617	84929	124806	102506	60580
витрати на ремонт та обслуговування основних засобів у собівартості реалізованої продукції	45483	48221	52041	18826	11363	-34120
вартість отриманих послуг у собівартості	103699	117322	124188	44707	30511	-73188

Показник, тис. грн	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023-2019
реалізованої продукції						
Інші витрати	0	12135	11528	4431	3320	3320
Валовий прибуток	123011	129005	64334	227136	117564	-5447
Потенціал оборотних ресурсів, част.од	0,106	0,109	0,050	0,155	0,077	-0,029

Показник потенціалу оборотних ресурсів запропоновано визначати, як відношення валового прибутку до оборотних ресурсів, що задіяні у процесі виробництва продукції. Виявлення останніх передбачає розгляд собівартості реалізованої продукції без урахування витрат на оплату праці та амортизаційних відрахувань. За результатами таблиці 2.7 можна констатувати, що у 2019 р. значення потенціалу оборотних ресурсів складає 0,106 част.од. Наступні роки принесли зниження коефіцієнту : у 2020 р. до 0,109 част.од і у 2021 р. до 0,05 част.од. Ситуація покращується у 2022 р., коли аналізований коефіцієнт зростає до 0,155 част.од але на кінець 2023 р. маємо його зниження до 0,077 част.од Таким чином загальний рівень коефіцієнту, що визначає потенціал оборотних ресурсів знижується на 0,029 част.од.

Наступним кроком перейдемо до визначення трудового потенціалу та земельного потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр. Вони визначається на базі чистого фінансового результату від операційної діяльності і протягом 2019-2023 рр. аналізовано підприємство отримувало збиток у 2019 р. та 2021 р. Результати розрахунку трудового та земельного потенціалів приведено у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Трудовий потенціал та земельний потенціал ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Показник, тис. грн	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023-2019
трудовий потенціал						
трудовий потенціал	-0,528	0,891	-0,172	1,860	0,211	0,739
сума всіх витрат на персонал на	70319	72072	78129	86170	102205	31886,000

Показник, тис. грн	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023-2019
підприємства						
Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	-37153	64229	-13414	160257	21576	58729,000
земельний потенціал						
земельний потенціал	-1,190	2,121	-0,218	2,995	0,423	1,613
вартість земельних ділянок у власності підприємства	120	120	120	120	120	0,000
вартість будівель та споруд	31109	30165	61309	53384	50867	19758,000

Розрахунок коефіцієнту, що вказує на рівень трудового потенціалу показує залежності останнього від обсягу чистого фінансового результату від операційної діяльності. В свою чергу витрати на персонал зростають протягом всього періоду аналізу. Останні у 2019 р. 70319 тис. грн і на кінець 2023 р. маємо зростання до 102205 тис. грн. У роки коли підприємство отримувало збиток від операційної діяльності, коефіцієнт що характеризує трудовий потенціал знижується до від'ємного значення. У 2019 р. останній складає (-0,528 част.од), у 2020 р. зростає до 0,891 част.од. Наступний 2021 р. приріс збиток, отже коефіцієнт трудового потенціалу становить (-0,172 част.од). Наступні 2022 р. та 2023 р. показує позитивні результати і розрахований коефіцієнт становить 1,86 част.од та 0,211 част.од відповідно.

Кажучи про потенціал земельних ділянок, то останній змінюється лише за умови зміни вартості будівель та споруд. Загалом земельний потенціалу у 2019 р. (-1,19 част.од), у 2020 р. – 2,121 част.од, у 2021 р. (-0,218 част.од). Наступні роки показують зростання аналізованого показника.

Наступним кроком перейдемо до аналізу інформаційного та інвестиційного потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Результати розрахунку останніх наведено у таблиці 2.9.

Кажучи про інформаційний потенціал, то останній представлений вартістю програмного забезпечення. Інвестиційний потенціал виражається

інвестиціями у дочірні підприємства ПАТ «Молочний альянс» та ТОВ «Еталон Ессет Менеджмент КУА».

Таблиця 2.9 - Інформаційний та інвестиційний потенціал ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Показник, тис. грн	2019	2020	2021	2022	2023	Абсолютне відхилення 2023-2019
інформаційний потенціал						
інформаційний потенціал	-184,84	332,79	-71,73	1040,63	140,10	324,94
витрати на інформацію (вартість програмного забезпечення)	201	193	187	154	154	-47,00
Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	-37153	64229	-13414	160257	21576	58729,00
інвестиційний потенціал						
інвестиційний потенціал	-4,65	2,82	-3,17	8,51	-2,89	1,76
інвестиційні витрати	13340	13340	13340	13340	13340	0,00
Чистий фінансовий результат	-62085	37602	-42257	113548	-38588	23497,00

Отже було виконано розрахунок коефіцієнтів, що виражають вкладові виробничого потенціалу. Наступним кроком пропонуємо виконаємо розрахунок рівня виробничого потенціалу за формулами 1.2. Результати розрахунку рівня виробничого потенціалу представлені на рисунку 2.12

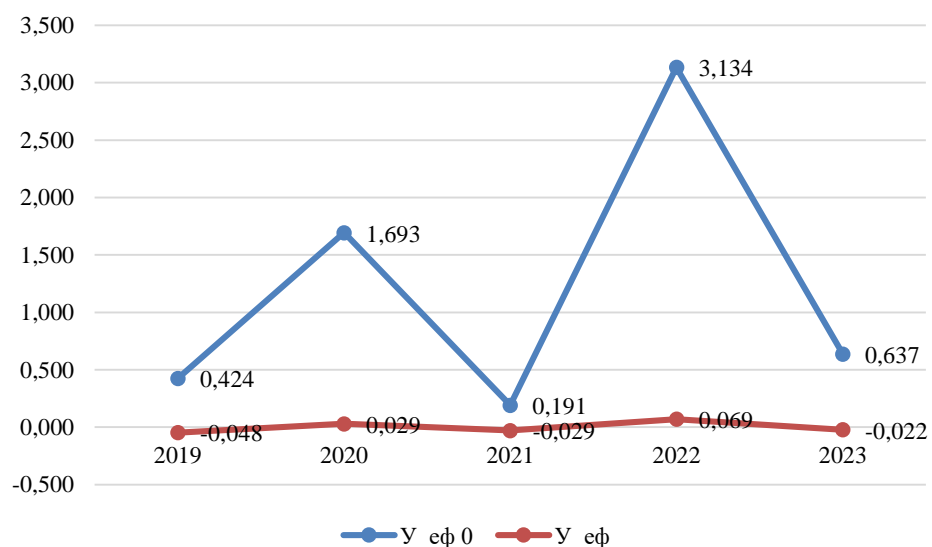


Рисунок 2.12 - Рівень виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за 2019-2023 рр.

Отже маємо, що протягом всього періоду аналізу показник Уеф О більший за Уеф. Отже можна зробити висновок про «нерівномірність» використання виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД».

Аналізуючи обидва підходи до розрахунку рівня виробничого потенціалу, зазначимо що розрахунок за умови використання коефіцієнтів вагомості є більш раціональним. Адже при його використанні, у разі отримання збитку підприємство буде мати виробничий потенціал і це видно з розрахунків. Тому у наступному параграфі пропонуємо скористатися інструментами факторного аналізу та визначити чинники як мають вплив на рівень виробничого потенціалу.

### 2.3. Факторний аналіз показників ефективності управління виробничим потенціалом на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

У попередньому розділі було виконано аналіз управління виробничим потенціалом. Встановлено, що останній значно залежить від чистого фінансового результату. Рівень ефективності управління виробничим потенціалом визначався за умови розрахунку інтегрального показника (параграф 1.2). При проведенні факторного аналізу пропонуємо зупинитися на факторному аналізі показників, що характеризують ефективність використання основних засобів. Адже ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД», є виробничим підприємством

Пропонуємо почати з коефіцієнту фондівдачі, як головного показника ефективності використання основних засобів. Останній визначається як відношення чистого доходу від реалізації продукції до залишкової вартості основних засобів. Разом з тим при аналізі потенціалу

необоротних активів було враховано сума амортизаційних відрахувань. Тому при визначенні фондівдачі пропонуємо скористатися формулою 2.1, яка передбачає представлення залишкової вартості як різницю між первісною вартістю та амортизаційними відрахування :

$$\Phi B = \frac{\text{ЧДВР}}{\text{ПВ}_{03} - \text{АВ}} \quad (2.1)$$

де  $\Phi B$  – показник фондівдачі, грн на грн

ЧДВР – чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн

$\text{ПВ}_{03}$  – первісна вартість основних засобів, тис грн

АВ – сума нарахованих амортизаційних відрахувань.

Для проведення факторного аналізу показника, пропонуємо використовувати інтегральний метод. Скористаємось формулою змішаної моделі.

Вплив зміни обсягу чистого доходу від реалізації на показник фондівдачі запропоновано визначати за формулою 2.2

$$\Delta \Phi B (\text{ЧДВР}) = \frac{\Delta \text{ЧДВР}}{\Delta \text{ПВ}_{03} - \Delta \text{АВ}} \times \ln \left| \frac{\text{ПВ}_{031} - \text{АВ1}}{\text{ПВ}_{030} - \text{АВ0}} \right| \quad (2.2)$$

де  $\Delta \Phi B(\text{ЧДВР})$  - вплив зміни обсягу чистого доходу від реалізації на показник фондівдачі, грн

$\Delta \text{ЧДВР}$  - зміна чистого доходу від реалізації продукції, тис. грн

$\Delta \text{ПВ}_{03}$  – зміна первісної вартості основних засобів, тис. грн

$\Delta \text{АВ}$  – зміна суми амортизаційних відрахувань, тис. грн

$\text{ПВ}_{03 1}$ ,  $\text{ПВ}_{03 0}$  – первісна вартість основних засобів за аналізований та попередній до нього період, тис. грн

$\text{АВ 1}$ ,  $\text{АВ 0}$  – сума амортизаційних відрахувань за за аналізований та попередній до нього період, тис. грн

вплив зміни первісної вартості на зміну фондovіддачі визначається за формулою:

$$\Delta\Phi B (\text{ПВ}_{03}) = \frac{\Delta\Phi B - \Delta\Phi B (\text{ЧДВР})}{\Delta\text{ПВ}_{03} + \Delta\text{АВ}} \times \Delta\text{ПВ}_{03} \quad (2.3)$$

де  $\Delta\Phi B (\text{ПВ}_{03})$  - вплив зміни первісної вартості на зміну фондovіддачі, грн

вплив зміни суми амортизаційних відрахувань на зміну фондovіддачі визначається за формулою

$$\Delta\Phi B (\text{АВ}) = \frac{\Delta\Phi B - \Delta\Phi B (\text{ЧДВР})}{\Delta\text{ПВ}_{03} + \Delta\text{АВ}} \times \Delta\text{АВ} \quad (2.4)$$

де  $\Delta\Phi B (\text{АВ})$  - вплив зміни суми амортизаційних відрахувань на зміну фондovіддачі, грн

Отже нами було визначено формули, що дозволять визначити фактори, що впливають на показник фондovіддачі. Переходимо до проведення факторного аналізу. Сформуємо вихідні дані і приведено їх у таблиці 2.10

Таблиця 2.10 – Вихідні дані для проведення факторного аналізу показника фондovіддачі ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Показники	2019	2020	2021	2022	2023
Первісна вартість основних засобів	227390	281591	314951	323315	339601
Сума амортизаційних відрахувань	29085	30098	23529	25989	30821
Чистий дохід від реалізованої продукції, тис грн	1409128	1371020	1404740	1753605	1718306
Показник фондovіддачі	7,11	5,45	4,82	5,90	5,56

Отже маємо, що у 2019 р. первісна вартість основних засобів складала 227390 тис. грн, а саме нарахованої амортизації 29085 тис. грн. Таким чином показник фондovіддачі складав 7,11 грн на грн. У наступному 2020 р. маємо зростання первісної вартості основних засобів на 23,83%, а зростання амортизаційних відрахувань становить 3,4%. В свою чергу маємо скорочення

чистого доходу від реалізації продукції на 2,7%. Такі зміни призвели до значного зниження показника фондівдачі (на 1,65 грн на грн).

Наступний 2021 р. також приніс зниження аналізованого коефіцієнту до 4,82 грн на грн (або на 0,63 грн на грн). Таке зниження також є наслідком зростання первісної вартості. Ситуація покращується у 2022 р. коли фондівдача підвищується до 5,9 грн на грн. і на кінець 2023 р. маємо знову падіння. Така нестабільна динаміка ефективності використання основних засобів спонукає до проведення детального факторного аналізу за умови окреслених вище окреслених формул.

Факторний аналіз показника фондівдачі проведено за періоди: 2020 р. до 2019 р., 2021 р. до 2020 р., 2022 р. до 2021 р. 2023 р. до 2022 р. та 2023 р. до 2019 р. Результати наведено у таблиці 2.11. Для наочності виконаємо розписування процесу проведення факторного аналізу за період 2023 р. до 2019 р.

Вплив зміни обсягу чистого доходу від реалізації на показник фондівдачі:

$$\Delta\text{ФВ (ЧДВР)} = \frac{309178}{112211 - 1736} \times \ln \left| \frac{339601 - 30821}{227390 - 29085} \right|$$

$$\Delta\text{ФВ (ЧДВР)} = -0,267$$

Вплив зміни первісної вартості основних засобів на зміну фондівдачі:

$$\Delta\text{ФВ (ПВ}_{03}) = \frac{-1,654 - (-0,267)}{112211 + 1736} \times 11211$$

$$\Delta\text{ФВ (ПВ}_{03}) = -1,255$$



Вплив зміни суми амортизаційних відрахувань на зміну фондівддачі:

$$\Delta\text{ФВ (АВ)} = \frac{-1,654 - (-0,267)}{112211 + 1736} \times 1736$$

$$\Delta\text{ФВ (ПВ}_{03}) = -0,019$$

Для перевірки правильно розрахунку визначимо суму отриманих впливів факторів.

$$(-0,267)+(-1,255)+(-0,019)= (-1,514)$$

Отже факторний аналіз проведено правильно.

Таблиця 2.11 – Результати проведеного факторного аналізу показника фондівддачі ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Показники, тис грн	2020 р. до 2019 р.	2021 р. до 2020 р.,	2022 р. до 2021 р.	2023 р. до 2022 р.	2023 р. до 2019 р.
Зміна первісної вартості основних засобів	54201	33360	8364	16286	112211
Зміна суми амортизаційних відрахувань	1013	-6569	2460	4832	1736
Зміни чистого доходу від реалізації продукції	-38108	33720	348865	-35299	309178
Зміна показника фондівддачі	-1,654	-0,631	1,078	-0,333	-1,541
Вплив зміни обсягу чистого доходу від реалізації на показник фондівддачі	-0,170	0,124	1,185	-0,116	-0,267
вплив зміни первісної вартості основних засобів на зміну фондівддачі	-1,457	-0,941	-0,083	-0,167	-1,255
вплив зміни суми амортизаційних відрахувань на зміну фондівддачі	-0,027	0,185	-0,024	-0,050	-0,019
Перевірка	-1,654	-0,631	1,078	-0,333	-1,541

Відповідно до інформації, що наведена у таблиці 2.11 факторний аналіз показника продуктивності праці показав його зниження протягом 2019-2023 рр. На це вплинуло те, що темп росту чистого доходу від реалізації значно менше за темп росту первісної вартості і амортизаційних відрахувань.

На рисунку 2.13 наведено динаміку факторів, що впливають на показник фондівдачі на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Також зазначимо що у 2022 р. маємо значне зростання чистого доходу від реалізації продукції у абсолютному вимірі (+348865 тис. грн). Наступний 2023 р. показує зниження абсолютного зростання на (-35299 тис. грн). В свою чергу маємо зростання первісної вартості на 4832 тис. грн та суми амортизаційних відрахувань на 16286 тис. грн. Якщо розглядати зростання у відносному виразі стає зрозумілим, що протягом всього аналізованого періоду темп росту знаменник формули (2.1) був значно вищим за чисельник. У 2020 р. темп росту первісної вартості основних засобів становив 23,86% і амортизаційних відрахувань 1,03%. Наступний 2021 р. показав зростання первісної вартості основних засобів на 11% за умови зростання чистого доходу від реалізації продукції на 2,4%. За результатами роботи у 2023 р. маємо зростання суми амортизаційних відрахувань на 18,5% за умови зниження на 3% чистого доходу.



Рисунок 2.13 – Динаміка факторів, що впливають на показник фондівдачі на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Загалом таке співвідношення не спонукає до зростання показника фондівдачі. Наступним кроком розглянемо результати проведеного факторного аналізу. Опираючись на дані таблиці 2.11 маємо, що у 2020 р. відносно 2019 р. зниження показника фондівдачі складало 1,654 грн на грн. Так зниження на 88,06% обумовлено зростанням первісної вартості основних засобів. Також зниження обумовлено зниженням чистого доходу від реалізації продукції на 10,29% і зростанням суми амортизаційних відрахувань на 1,65%.

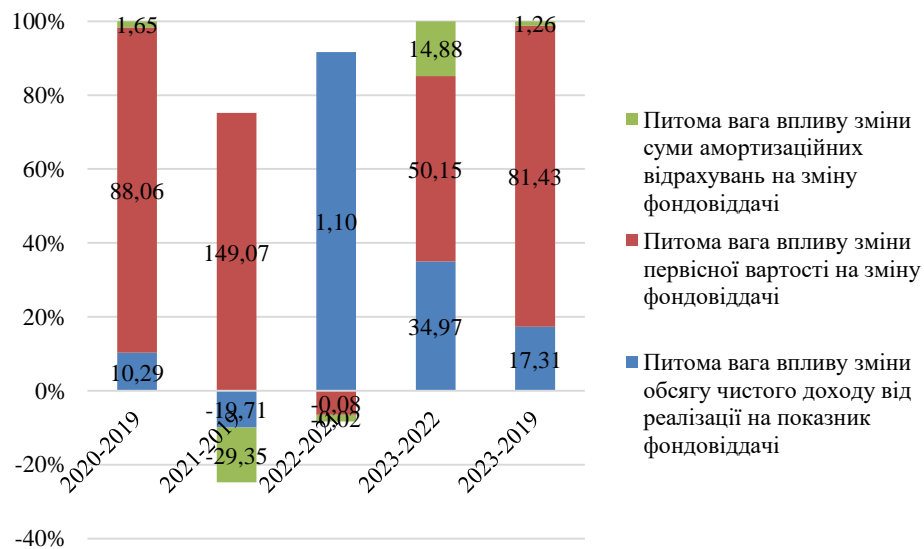


Рисунок 2.14 – Питома вага факторів, що впливають на показник фондівдачі на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

У 2021 р. маємо зниження показника фондівдачі на 0,631 грн на грн., при чому це зниження на більшу частину обумовлено зростанням первісної вартості основних засобів (+149,07%) та зниженням суми амортизаційних відрахувань на 29,35%. Зростання чистого доходу від реалізації мало впливу на зростання фондівдачі на необхідному рівні.

На кінець 2022 р. маємо зростання показника фондівдачі на 1,078 грн на грн, що на 1,1 част. од. обумовлено зростанням чистого доходу від реалізації продукції. За показниками первісної вартості та амортизації також

маємо зростання, але темп зростання нижчий за темп росту чистого доходу від реалізації.

На кінець 2023 р. маємо зниження показника фондівіддачі як відносно 2022 р. та і відносно 2019 р. Загальне зниження фондівіддачі за 2019-2023 р. складає 1,541 грн на грн. Зниження на 81,43% обумовлено зростанням первісної вартості основних засобів, на 17,31% зростанням чистого доходу від реалізації продукції.

Отже за умови використання факторного аналізу маємо, що зниження ефективності використання основних засобів є наслідком зростання первісної вартості основних засобів.

Пропозиції щодо підвищення рівня виробничого потенціалу підприємства за умови управління первісною вартістю основних засобів. Останні наведені на рисунку 2.15

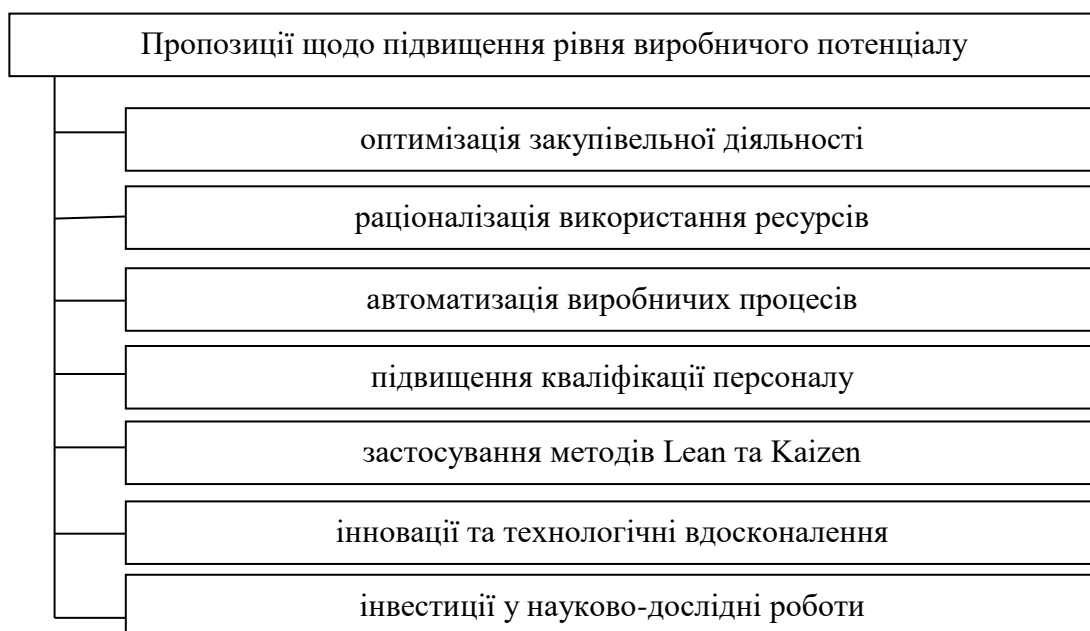


Рисунок 2.15 - Пропозиції щодо підвищення рівня виробничого потенціалу

Зниження витрат на закупівлю сировини та матеріалів може суттєво вплинути на зниження первісної вартості продукції. Для цього варто переглянути контракти з постачальниками, впровадити тендери або шукати

нових, більш вигідних партнерів. Використання аналітичних інструментів для аналізу ринкових цін допоможе вибрати найбільш вигідні варіанти закупівлі.

Важливо забезпечити ефективне використання ресурсів у виробництві. Це передбачає мінімізацію відходів, оптимізацію виробничих процесів і впровадження енергоефективних технологій. Системи моніторингу ресурсів можуть допомогти виявляти надлишкові витрати.

Впровадження автоматизованих систем управління виробництвом та обліку витрат сприятиме більш точному контролю над собівартістю продукції та зниженню людського фактора. Це дозволить підприємству швидше реагувати на зміни попиту та ефективніше планувати виробничі цикли.

Вкладення у навчання та розвиток персоналу дозволить знизити кількість виробничих помилок, підвищити якість продукції та продуктивність праці, що, в свою чергу, зменшить витрати на виправлення помилок або неякісну продукцію.

Методики Lean (бережливе виробництво) і Kaizen (постійне вдосконалення) спрямовані на зниження втрат на всіх етапах виробничого процесу. Вони можуть допомогти зменшити витрати на виробництво та знизити первісну вартість продукції, що позитивно вплине на виробничий потенціал.

Впровадження нових технологій та обладнання допоможе підвищити продуктивність і скоротити виробничі витрати. Важливо стежити за новітніми тенденціями в галузі та адаптувати технології, що можуть знизити собівартість виробництва.

Аналіз рентабельності продукції та зосередження на найприбутковіших позиціях допоможе зменшити втрати та оптимізувати використання ресурсів. Продукти з високою собівартістю, але низькою маржинальністю можна або модернізувати, або замінити на інші, більш конкурентоспроможні.

Дослідження нових матеріалів, технологій і методів виробництва можуть забезпечити зниження витрат і підвищення ефективності виробництва в довгостроковій перспективі.

## Висновки до розділу 2.

У другому розділі проведено комплексний аналіз техніко-економічних показників та оцінювання виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Дослідження виявило, що виробничий потенціал підприємства має нерівномірний рівень використання, що підтверджується порівнянням загальних показників ефективності. Використання методики з урахуванням коефіцієнтів вагомості показало більш об'єктивні результати, що враховують можливість функціонування підприємства навіть за умови фінансових втрат.

Відповідно до розробленої методики виконано порівняння розрахованих показників. Отже маємо, що протягом всього періоду аналізу показник  $У_{ef} O$  більший за  $У_{ef}$ . Отже можна зробити висновок про «нерівномірність» використання виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».

Факторний аналіз дозволив встановити, що зниження ефективності використання основних засобів пов'язане із зростанням їх первісної вартості, що є ключовим фактором зниження фондівіддачі. Це свідчить про необхідність оптимізації використання виробничих ресурсів та впровадження заходів для підвищення ефективності управління виробничим потенціалом. Отримані результати є основою для розробки рекомендацій щодо підвищення рівня ефективності виробничої діяльності підприємства.

## РОЗДІЛ 3.

### ЕКОНОМІКО-МАТЕМАТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ПРОПОЗИЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

#### 3.1. Розробка економіко-математичної моделі оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом на ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Сучасні підприємства, зокрема ті, що працюють у харчовій промисловості, стикаються з постійними викликами, пов'язаними з оптимізацією виробничих процесів, мінімізацією витрат і підвищенням продуктивності.

Виробничий потенціал, як ключовий ресурс підприємства, потребує комплексного та систематичного управління для досягнення максимальної ефективності. Розробка економіко-математичної моделі, яка б дозволила оцінювати ефективність управління цим потенціалом, дає можливість отримувати аналітичні дані для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Така модель стане інструментом для виявлення слабких місць у процесах виробництва, підвищення рентабельності підприємства та зміцнення його позицій на ринку молочних продуктів.

У попередніх розділах було проведено аналіз техніко-економічних показників ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД», а також рівень ефективності управління його виробничого потенціалу. Встановлено, що у 2023 р. маємо зниження рівня виробничого потенціалу аналізованого підприємства. Також проаналізовано рівень управління виробничими капіталом за умови розрахунку показників загального рівня виробничого

потенціалу ( $У_{\text{эф}}$ ) та і рівня окремої складової виробничого потенціалу ( $У_{\text{эф}}$  О). Виконано розрахунок рівня складових виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за останні п'ять років.

На основі аналізу складових виробничого потенціалу (параграф 2.2) маємо можливість дослідити наявність кореляційних зв'язків між складовими потенціалу та показами ефективності діяльності підприємства.

Пропонуємо почати з аналізу потенціалу необоротних ресурсів. Окреслений потенціал визначається як відношення валового прибутку до суми нарахованої амортизації за основними засобами та нематеріальними активами. Оперуючи інформацією з таблиці 2.6 побудовано кореляційно-регресивну модель :

$$O_{\text{ПНР}}(\Pi) = -6,3514 + 0,0007 \times A_{\text{оз}} + 0,0022 \times A_{\text{оп}} - 0,00112 \times A_{\text{АН}} \quad (3.1)$$

де  $O_{\text{ПНР}}(\Pi)$  – прогнозне значення потенціалу необоротних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

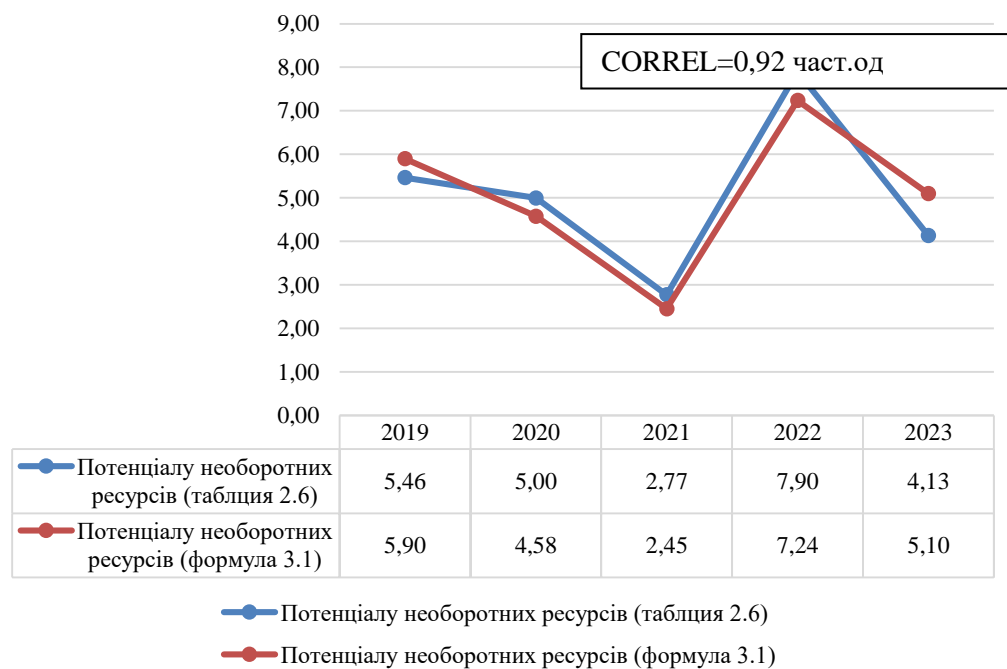


Рисунок 3.1 –Значення потенціалу необоротних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»



Модель залежності рівня потенціалу необоротних ресурсів від нарахованої амортизації (формула 3.1) дозволяє визначити прогнозний рівень потенціалу необоротних ресурсів.

На рисунку 3.1 наведено значення рівня потенціалу необоротних ресурсів розрахованого за формулою 3.1. Справедливість розробленої моделі підтверджується показником кореляційної залежності на рівні 0,92 част.од.

Наступним кроком виконаємо аналіз можливих кореляційних зв'язків між складовими показника потенціалу оборотних ресурсів та його рівнем. Для формування кореляційно-регресивної моделі використано вихідні дані, що наведені у таблиці 2.7. Встановлено, що значення потенціалу оборотних ресурсів залежить від обсягу грошових ресурсів, що зосереджені у вартості запасів, вартості пакувальних матеріалів та енергоресурсах. У зв'язку з цим виконано побудови трьох факторної кореляційно-регресивної моделі. Побудовану модель окреслено у формулі 3.2

$$O_{\text{Поз}}(\Pi) = -0,993 + 0,00000158 \times V3 - 0,00001526 \times \text{ВПГЕ} + 0,00000278 \times \text{РіО} \quad (3.2)$$

де  $O_{\text{Поз}}(\Pi)$  – прогнозне значення потенціалу оборотних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД», част.од

Для перевірки справедливості розробленої моделі виконано розрахунок значення потенціалу оборотних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Результати представлено на рисунку 3.2.

Встановлено, що за умови використання формули 3.2 для розрахунку значення потенціалу оборотних ресурсів маємо точність на рівні 97,4% (коефіцієнт кореляції). Аналізуючи формулу 3.2 зазначимо, що зростання обсягу вартості запасів у собівартості реалізованої продукції та паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції призводить до зростання потенціалу оборотних ресурсів. Мова йде про підвищення потенціалу у виробництві продукції. За складовою витрат на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції маєм зворотній вплив, а саме

чим вони більше тим нижче потенціал оборотних ресурсів. Отже окреслені витрати можна оптимізувати без втрат потенціалу виробництва.

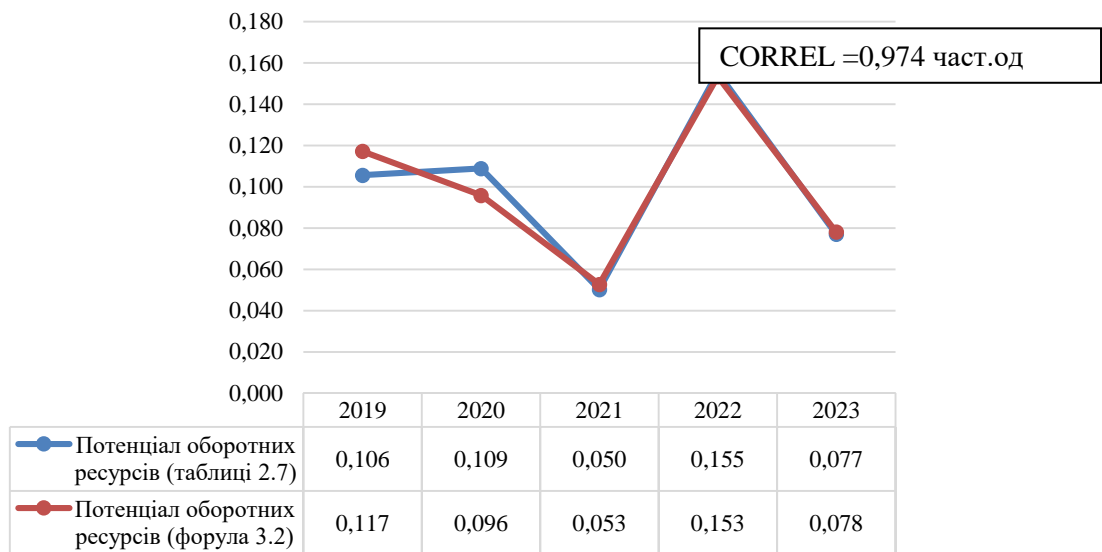


Рисунок 3.2 –Значення потенціалу оборотних ресурсів  
ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Наступним розглянемо трудовий потенціал (таблиці 2.8), який визначається як відношення витрат на персонал до чистого фінансового результату від операційної діяльності. Виконано перевірку існування кореляційної залежності між показником трудового потенціалу та чистим фінансовим результатом від операційної діяльності. Окреслена залежність наведена у формулі 3.3

$$O_{\text{ТП}} (\Pi) = -0,0217 + 0,0000121 \times \text{ЧФЗОД} \quad (3.3)$$

де  $O_{\text{ТП}} (\Pi)$  – прогнозний трудовий потенціал ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД», часит.од

ЧФЗОД - чистим фінансовим результатом від операційної діяльності, тис. грн.

За допомогою формули 3.3 можна визначити прогнозне значення показника трудового потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». З точки зору економічного змісту розроблена кореляційно-регресивна модель є правильною. Адже зростання чистого фінансового результату призведено до зростання можливостей підприємства у нарощування трудового потенціалу підприємства.

З метою перевірки правильності розробленої моделі побудовано прогнозне значення трудового потенціалу і результати представлено на рисунку 3.3

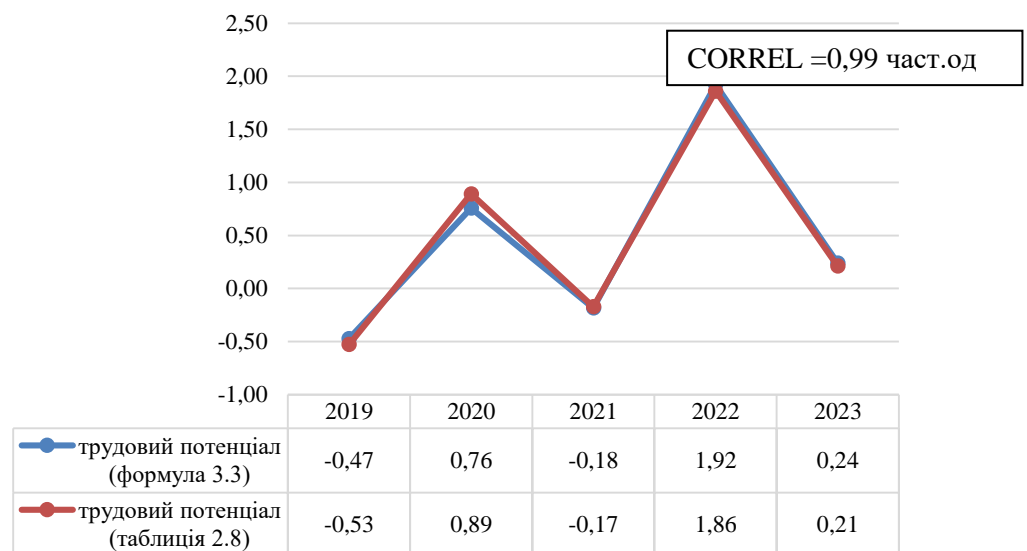


Рисунок 3.3 – Значення потенціалу трудових ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Наступник розглянемо земельний потенціал (таблиця 2.8). Виконаємо перевірку показників, які впливають на його значення на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Останні залежить від вартості земельних ділянок у власності підприємства та вартості будівель і споруд. Протягом останніх років, на аналізованому підприємстві не було зафіксовано зміна вартості земельних ділянок. Разом з тим маємо зміну вартості будівель та споруд на 63,5%. Проведено дослідження наявності кореляційної залежності та встановлено, що земельний потенціалу не має залежності від вартості

будівель та споруд. Тому перевірено залежність земельного потенціалу від чистого фінансового результату від операційної діяльності. Остання обумовлена рівнянням:

$$O_{зп} (П) = 0,000313 + 0,0000212 \times ЧФЗОД \quad (3.4)$$

Окреслене рівняння допоможе визначити планові значення показника земельного потенціалу у залежності від зміни чистого фінансового результату від операційної діяльності. Чим більше значення останнього тим більше земельний потенціал у ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». Значення земельного потенціалу розраховані за формулою 3.4 наведено на рисунку 3.4.

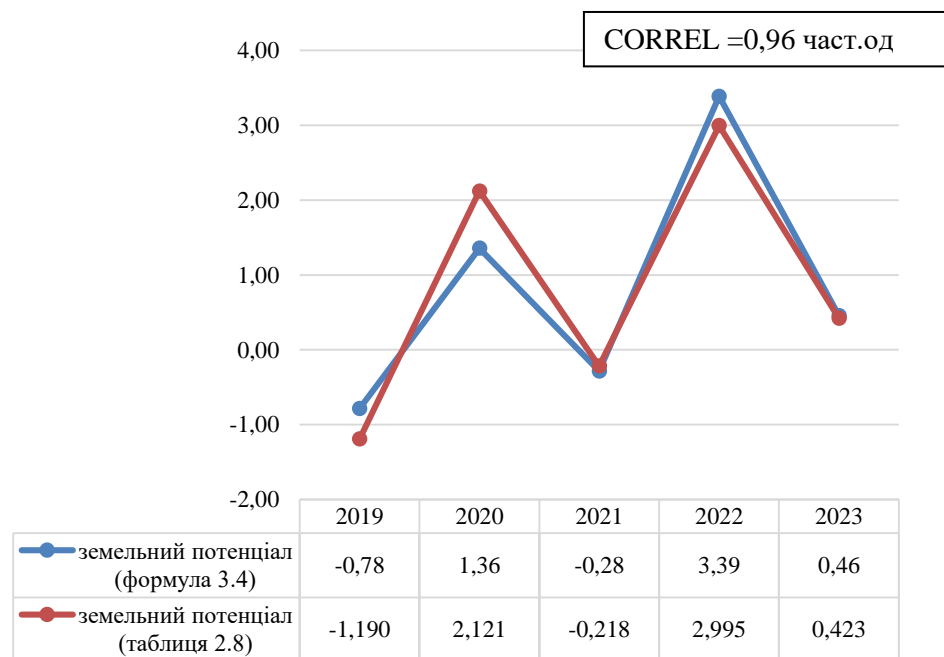


Рисунок 3.4 – Значення земельного потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Наступними розглянемо інформаційний та інвестиційні потенціал ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». Інформаційний потенціал визначається, як відношення чистого фінансового результату від операційної діяльності до витрат на програмне забезпечення. Також виявлено наявність кореляційної

залежності між інформаційним потенціалом та чистим фінансовим результатом від операційної діяльності ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». Остання описується рівнянням:

$$O_{\text{III}} (\text{П}) = 9,181 + 0,00619 \times \text{ЧФЗОД} \quad (3.5)$$

де  $O_{\text{III}}$  – прогнозний інформаційний потенціал, част.од

Розроблена кореляційно-регресивна модель має на меті визначити планове значення інформаційного потенціалу за умови зміни фінансового результату від фінансової діяльності. Чим більше значення фінансового результату тим більше значення інформаційного потенціалу на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». На рисунку 3.5 наведено значення інформаційного потенціалу за використання формулу 3.5.

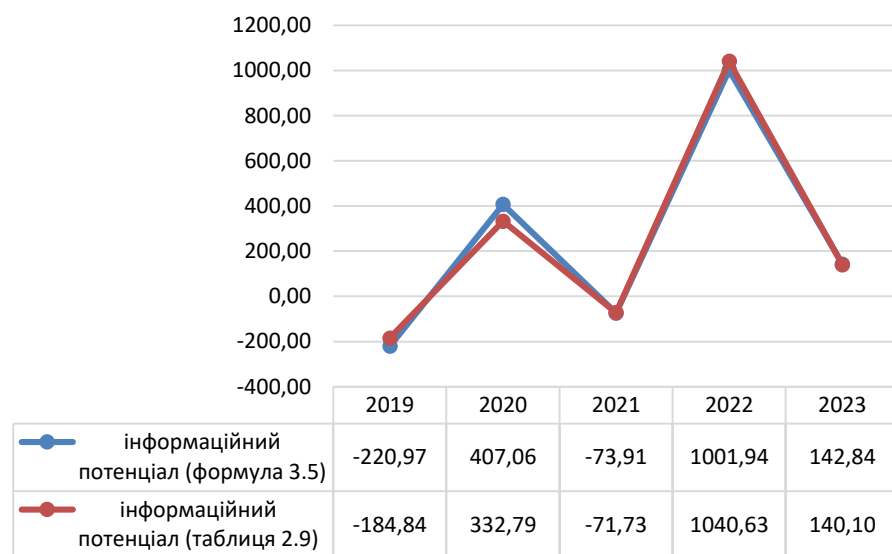


Рисунок 3.5 – Значення інформаційного потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Отже, якщо використовувати рівняння 3.5 для планування рівня інформаційного потенціалу маємо розраховані значення останнього з

точністю 99%. Коефіцієнт кореляції між рядами динаміка становить 0,99 част.од.

Аналізуючи значення інвестиційного потенціалу, зазначимо що останній визначається як відношення чистого фінансового результату до обсягу інвестицій підприємства. Значенні інвестиційного потенціалу у 2023 р. на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» має від'ємне значення, що є наслідком збиткової діяльності. Виходячи з такої лінійної залежності можна сказати, що обсяг чистого фінансового результату повинен бути додатнім, щоб інвестиційний потенціал існував.

Отже підводячи проміжний підсумок зазначимо, що найбільшого значення при оцінюванні ефективності управління виробничим потенціалом має потенціал оборотних та необоротних активів. Для більш повного розуміння значення чинників, що мають вплив на виробничий потенціал пропонуємо дослідити наявність кореляційної залежності між інтегральний показником та показниками техніко-економічного стану.

Знайдено залежність між показником чистого фінансового результату від операційної діяльності та загальним рівень виробничого потенціалу підприємства, що визначений за рівнем окремої складової виробничого потенціалу. Останні описується рівнянням:

$$U_{\text{ефО}} (\Pi) = 0,6197 + 0,000015 \times \text{ЧФЗОД} \quad (3.6)$$

Використовуючи формулу 3.6 можна визначити планове значення показника ефективності управління виробничим потенціалом підприємства на базі зміни чистого фінансового результату від операційної діяльності.

Отже нами було знайдено наявність кореляційної залежності між показниками складових виробничого потенціалу та чистим фінансовим результатом від операційної діяльності. Пропонуємо прорахувати гіпотетичні ситуації, коли у плановому періоді буде відбуватися зростання або зниження чистого фінансового результату від операційної діяльності.

Пропонуємо розглянути ситуацію коли: по-перше, обсяг чистого фінансового результату від операційної діяльності буде зростати відносно 2024 р. наступні п'ять років на визначений відсоток. По-друге, розглянути варіант, коли обсяг змінюється на основі тенденції зміни (лінії тренду) (рисунок 3.6).

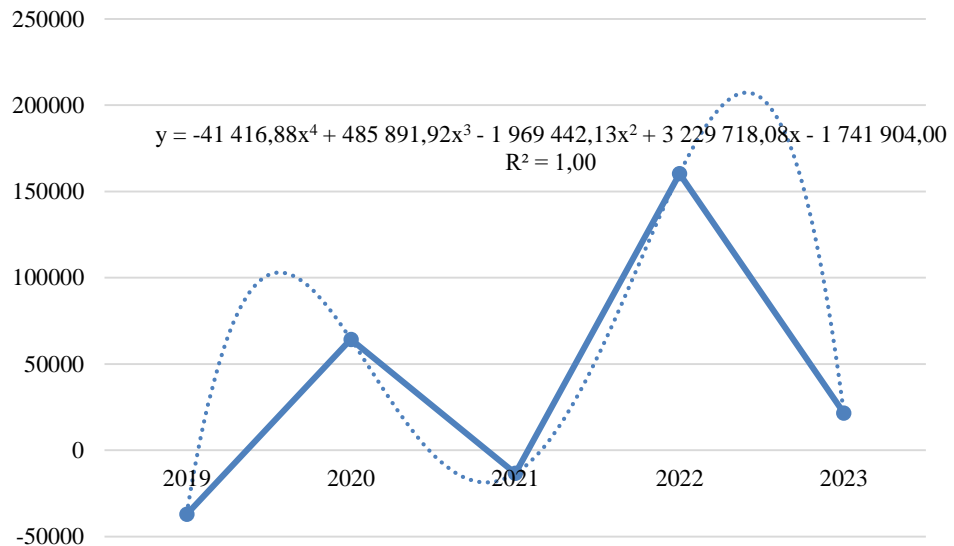


Рисунок 3.6 – Поліноміальна залежність четвертого порядку чистого фінансового результату від операційної діяльності ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

На рисунку 3.6 наведено рівняння лінії тренду, що побудовано за показником чистого фінансового результату від операційної діяльності. Використовуючи прогностні значення чистого доходу можна визначити зміну складових виробничого потенціалу : трудового (формула 3.3), земельного (3.4) та інформаційного (3.5). А також виконати прогнозування показника  $Y_{\text{ефО}}$ .

У таблиці 3.1 наведено розраховані значення чистого фінансового результату від операційної діяльності, трудового потенціалу, земельного та інформаційного потенціалу на п'ять прогностних періоди. Встановлено, що у прогностному періоді 1, чистий фінансовий результат від операційної

діяльності складатиме 101640,6 тис. грн., що на 80064,6 тис. грн більше ніж у 2023 р. Показник трудового потенціалу становить 1,25 част.од, земельний потенціал 21,55 част.од, а інформаційний потенціал 638,34 част.од.

Таблиця 3.1 – Прогнозування складових виробничого потенціалу за умови зміни чистого фінансового результату від операційної діяльності на базі лінії тренду

Показник	Прогнозний період 1	Прогнозний період 2	Прогнозний період 3	Прогнозний період 4	Прогнозний період 5
Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	101640,60	77858,02	49629,62	20931,59	8289,94
Трудовий потенціал (формула 3.3)	1,25	0,96	0,62	0,27	0,12
Земельний потенціал (формула 3.4)	21,55	16,51	10,52	4,44	1,76
Інформаційний потенціал (формула 3.5)	638,34	491,12	316,39	138,75	60,50
У_ефО (формула 3.6)	2,14	1,79	1,36	0,93	0,74

У прогностному періоду 2, маємо зниження чистого фінансового результату на 23,39% відносно прогностного періоду 1, а свою чергу трудовий потенціал становитиме 0,96 част.од, земельний потенціал 16,51 част.од, інформаційний потенціал 491,12 част.од. Протягом наступним прогностних періодів маємо скорочення чистого доходу, що мало відображення на всіх складових виробничого потенціалу.

Отже можна зробити висновок, що відповідно до тенденції зміни чистого фінансового результату від операційної діяльності маємо зниження за складовими виробничого потенціалу. Аналогічна тенденція спостерігається і за показником У\_ефО.

Розглянемо ситуацію, коли наступні прогностні періоди принесли зростання чистого доходу, на 1% у арифметичній прогресії.



Таблиця 3.2 - Прогнозування складових виробничого потенціалу за умови зміни чистого фінансового результату від операційної діяльності у арифметичній прогресії.

Показник	Прогнозний період 1	Прогнозний період 2	Прогнозний період 3	Прогнозний період 4	Прогнозний період 5
Чистий фінансовий результат від операційної діяльності	22654,8	24014,088	25695,074	27750,68	30248,241
Трудовий потенціал (формула 3.3)	0,30	0,31	0,33	0,36	0,39
Земельний потенціал (формула 3.4)	4,81	5,09	5,45	5,89	6,42
Інформаційний потенціал (формула 3.5)	149,41	157,83	168,23	180,96	196,42
У_ефО (формула 3.6)	0,96	0,98	1,01	1,04	1,07

Отже, маємо що зростання чистого доходу від операційної діяльності призведе до зростання рівня виробничого потенціалу та його окремих складових. Таким чином у наступному параграфі пропонуємо визначити шляхи, що дозволять підвищити обсяг чистого доходу від операційної діяльності на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Останнє дозволить підвищити рівень ефективності управління виробничими потенціалом.

### 3.2. Обґрунтування пропозицій щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

У попередньому параграфі визначено, що на зростання значень виробничого потенціалу має вплив показник чистого фінансового результату від операційної діяльності. Розроблені рівняння (формула 3.1 та 3.2) надають

можливість визначити планове значення потенціалу оборотних та необоротних ресурсів. Опираючись на коефіцієнт вагомості (таблиця 1.1) окреслених видів потенціалу можна зробити висновок про доцільність розробки заходів, що дозволить збільшити значення потенціалу оборотних та необоротних ресурсів.

Зазначимо, що потенціал необоротних та оборотних ресурсів визначається за умови використання показника валового прибутку. Останній в свою чергу є показником ефективності виробництва та реалізації продукції. Також саме валовий прибуток спонукає до формуванню фінансового результату від операційної діяльності.

Почнемо з показника потенціалу невикористаних ресурсів, який визначається виходячи із обсягу амортизаційних відрахувань. Відповідно до методики (параграф 1.2), амортизаційні відрахування основних засобів (крім земельних ділянок та споруд і будівель) можна оптимізувати за рахунок заходів :

- зміна методу амортизації, використання методу рівномірної амортизації замість прискорених методів;

- подовження терміну корисного використання активу, якщо дозволяє технічний стан, можна збільшити період амортизації;

- капітальний ремонт і модернізація, регулярні капітальні ремонти й модернізація продовжать термін служби обладнання;

- відстрочення амортизації за необоротними активами, що не використовуються: активи, що тимчасово не використовуються, можна перенести до резерву;

- оптимізація складу активів, продаж або оренда активів, які не використовуються, може зменшити загальний амортизаційний фонд підприємства.

Протягом останніх п'яти років на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» відбувається зниження вартості основних засобів за умови

зростання обсягу виробництва продукції у натуральному вигляді. Отже аналізовано підприємство оптимізує витрати на утримання обладнання.

ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» використовує прямолінійний метод нарахування амортизації. З метою оптимізації процесу амортизації пропонуємо провести переоцінку вартості основних засобів та продовжити корисний строк експлуатації обладнання у розрізі машин та обладнання і транспортних засобів. Такі заходи дозволять знизити швидкість зносу основних засобів та знизити щорічний обсяг амортизаційних відрахувань.

У плановому періоді, за рахунок переоцінки та проведення ремонтних робіт корисний строк використання основних засобів підвищити на 2 роки. Провівши відповідні розрахунки маємо планове значення суми рівних амортизаційних відрахувань:

$$16088,64 \times 0,9365 = 15067,01 \text{ тис. грн.}$$

Аналізуючи суму амортизаційних відрахувань орендованих основних засобів, ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» не має можливість провести роботу із підвищення строку експлуатації. Разом з тим підприємство працює над оптимізацією суми амортизаційних відрахувань шляхом проведення ремонтних робіт. В свою чергу окреслені дії призведуть до збільшення продуктивності обладнання і зростання строку його експлуатації.

Виконання вище наведеного надає можливість визначити плановий обсяг амортизаційних відрахувань на рівні 98,6% 2023 р. Таким чином планове значення амортизаційних відрахувань по орендованим основним засобам становитиме 4140,56 тис. грн.

Також не можна оминути можливість у проведенні оптимізації суми амортизаційних відрахувань за нематеріальними основними засобами. Останні на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» представлені програмним забезпеченням, рекламою та технічною документацією. Підприємством довгий час не проводилось переоцінку вартості нематеріальних основних

засобів. Тому пропонуємо виконати переоцінку, що дозволить знизити обсяг амортизаційних відрахувань на 3,4% відносно 2023 р.

Всі окреслені вище пропозиції узагальнено у таблиці 3.3.

Таблиця 3.3 – Пропозиції, щодо оптимізації сума амортизаційних відрахувань

Показники	2022	2023	Пропозиції, щодо оптимізації	Плановий період
амортизаційні відрахування за групами основних засобів (власних) крім земельних ділянкою та споруд і будівель	16798	16088,64	подовження терміну корисного використання активу, якщо дозволяє технічний стан, можна збільшити період амортизації.	15067,01
амортизаційні відрахування за орендованими основними засобами, грн	4553	4199,36	Підвищення ефект використання обладнання за рахунок проведення ремонтних робіт	4140,56
амортизаційні відрахування за групами нематеріальних активів, грн	7402	8170	Провести переоцінку основних засобів	7892,22

Розглянемо можливість підвищення потенціалу оборотних ресурсів. Для цього розглянемо варіанти оптимізації собівартості у розрізі вартості запасів, витрати на пакувальні матеріали та витрати палива, газу та електроенергії.

Пропонуємо розглянути варіанти оптимізації витрат на пакування готової продукції:

пошук альтернативних матеріалів, заміна на більш доступні або екологічні матеріали, як от біорозкладний пластик або перероблений картон, може знизити витрати без шкоди для якості;

оптимізація дизайну упаковки, зменшення розміру чи товщини матеріалів для упаковки, якщо це не вплине на захист товару. Мінімізація обсягу пакувальних матеріалів допоможе не тільки знизити витрати на матеріали, але й зменшити витрати на транспортування;

співпраця з постачальниками, перегляд договорів, закупівля більшими партіями або пошук нових постачальників з конкурентоспроможними цінами та умовами поставки можуть допомогти отримати кращі цінові пропозиції;

аналіз і стандартизація, використання стандартної упаковки для різних видів продукції дозволить зменшити кількість видів матеріалів, що закуповуються, а отже – зменшити витрати на їхнє зберігання та облік;

впровадження методів Lean Production, скорочення пакувальних процесів або впровадження більш ефективних, зручних у виробництві рішень допоможе зменшити витрати на робочу силу та матеріали.

ТОВ ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» випускає кілька торгових марок, серед яких: ТМ «Пирятин», основна торгова марка, під якою виробляються різноманітні види сиру; ТМ «Янтар», плавлений пастоподібний сир з вмістом жиру 60% у сухій речовині; ТМ «Пирятинський ніжний», ще один варіант сиру, що пропонує м'який смак; ТМ «Комо», Включає продукти, такі як сир «Кантрі» та «Горіховий», а також напівтвердий сир «Кантрі».

Якщо проаналізувати витрат на пакування готової продукції у розрізі на 1 т. або 1 грам готової продукції, можна побачити зростання. Розрахунки проводять як у розрізі тони так і грамів, адже до кінцевих споживачів готова продукція надходить розфасована по 120 або 150 грамів.

Таблиця 3.4 – Витрати на пакування ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Витрати на пакування	2019	2020	2021	2022	2023
Обсяг виробництва продукції, т.	14778,6	15980,8	14559	13820,8	26207
Витрати на пакування, що припадають на 1 т готової продукції, грн	2,2028	2,0648	3,2044	5,1903	3,1641
Витрати на пакування, що припадають на 1 грам готової продукції, грн	0,0022	0,0021	0,0032	0,0052	0,0032

У таблиці 3.4 наведено розраховані значення витрат на пакування готової продукції у розрізі на 1 тону та на 1 грам. Продукція, що надходить до кінцевого споживача фасована по 90, 100, 120 та 160 грам. Упаковка для

цього використовується однакова, адже різниця між фасування незначна. Тому вартість пакування буде однаковою за умови всіх варіантів фасування. Для зниження вартості пакування треба запропонувати впровадження методів Lean Production.

Впровадження методу Lean Production на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» пропонуємо проводити за алгоритмом, що наведений на рисунку 3.7

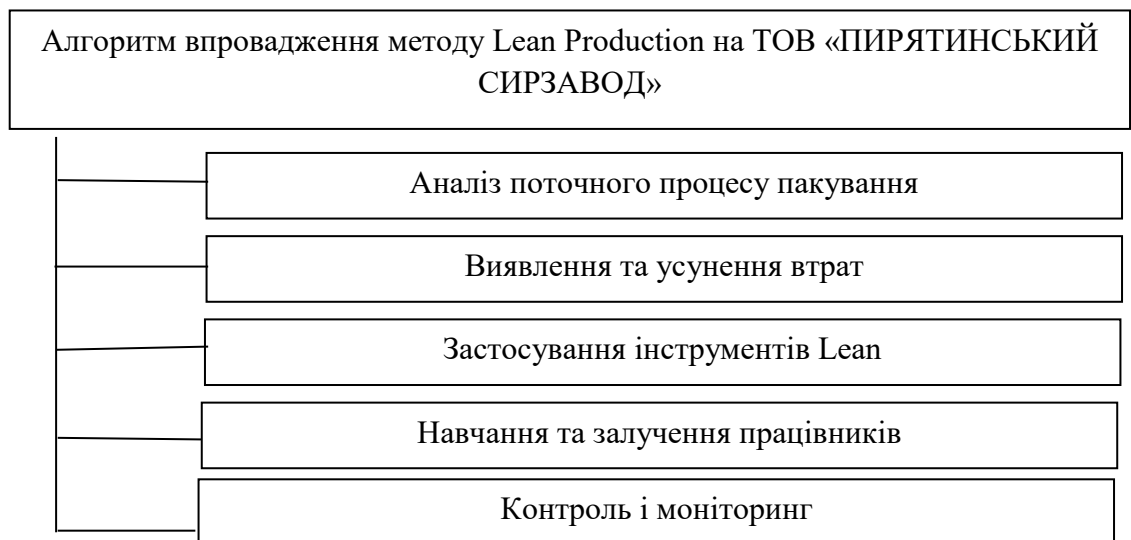


Рисунок 3.7 - Алгоритм впровадження методу Lean Production на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Розглянемо більш детально окреслений алгоритм. Отже на першому етапі необхідно оцінити всі етапи процесу пакування, включаючи типи матеріалів, інструменти та технології, що використовуються. Визначити поточні витрати та обсяги використання пакувальних матеріалів. Виявити етапи, де виникають зайві витрати або втрати (наприклад, надлишкове використання матеріалів, повторне пакування).

Другий етап має на меті виявлення всіх можливих витрат та їх усунення. Окреслене проводиться шляхом виявлення типових втрати: надлишкові пакувальні матеріали, зайвий час на ручні операції, недостатня оптимізація транспортування продукції. При оптимізуванні пакувальні

матеріали треба розглянути можливість використання легших або дешевших матеріалів, що відповідають вимогам безпеки. Запровадження автоматизації, за можливості, впровадити автоматичне пакування для зменшення людського фактора та пришвидшення процесу.

Застосування інструментів Lean:

5S, організувати робоче місце для пакування таким чином, щоб мінімізувати зайві рухи, скоротити час на пошук матеріалів і підвищити ефективність;

Just-in-Time (JIT), замовляти та використовувати пакувальні матеріали лише у потрібній кількості та в потрібний час, щоб уникнути надлишкових запасів і знизити витрати на зберігання;

Kaizen, впровадити регулярні вдосконалення процесу пакування, залучаючи працівників до пошуку способів зниження витрат.

Хоча точні цифри можуть варіюватися в залежності від конкретних умов і реалізації методів Lean Production, загалом можна очікувати значне зниження витрат на пакування за рахунок усунення втрат і оптимізації процесів. В середньому, компанії можуть досягти зниження витрат на 12% внаслідок впровадження Lean методів у своїй діяльності.

Встановити регулярний контроль за витратами на пакувальні матеріали для оцінки досягнутих результатів. Впровадити показники (KPIs) для вимірювання ефективності, такі як витрати на одиницю пакувальних матеріалів, кількість використаних матеріалів тощо. Таким чином витрати на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції складатимуть 72971,36 тис. грн.

Управління вартістю запасів у собівартості реалізації продукції можна підвищити за рахунок також впровадження методу Lean Production. Опираючись на досвід використання окресленого методу, можна висунути гіпотезу про зниження витрат на обслуговування основних засобів на 6,5%.

В свою чергу, вартість запасів знизити буде проблематично, адже останні залежать від ціна на сировину на ринку.

Таблиця 3.5 - Пропозиції щодо оптимізації витрат собівартості ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Показник, тис. грн	2022	2023	Пропозиції, щодо оптимізації	Планові значення
вартість запасів у собівартості реалізованої продукції	1196548	1296005	-	Визначення на основі лінії тренду
витрати на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції	71734	82922	Впровадження методу Lean Production	72971,36
витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції	124806	102506	-	Визначення на основі лінії тренду
витрати на ремонт та обслуговування основних засобів у собівартості реалізованої продукції	18826	11363	Впровадження методу Lean Production	10624,41
вартість отриманих послуг у собівартості реалізованої продукції	44707	30511	Впровадження методу Lean Production	29107,49
Інші витрати	4431	3320	-	Визначення на основі лінії тренду

Розглядаючи вартість отриманих послуг у собівартості реалізованої продукції. За рахунок впровадження методу Lean Production також можна знизити їх суму. Протягом аналізованого періоду, окреслені витрати зростати, тому можна висунути гіпотезу про зростання вартості отриманих послуг. Впровадження системи Lean Production може привести до скорочення необхідності отриманні послуг для виробництва продукції у обсязі 4,6%. Відсоток зниження витрат на отримані послуги визначені на базі досвіду впровадження зазначеного методу.

З метою визначення обсягу планових витрат на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції побудуємо рівняння лінії тренду.

На рисунку 3.8 наведено рівняння лінія тренду витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»



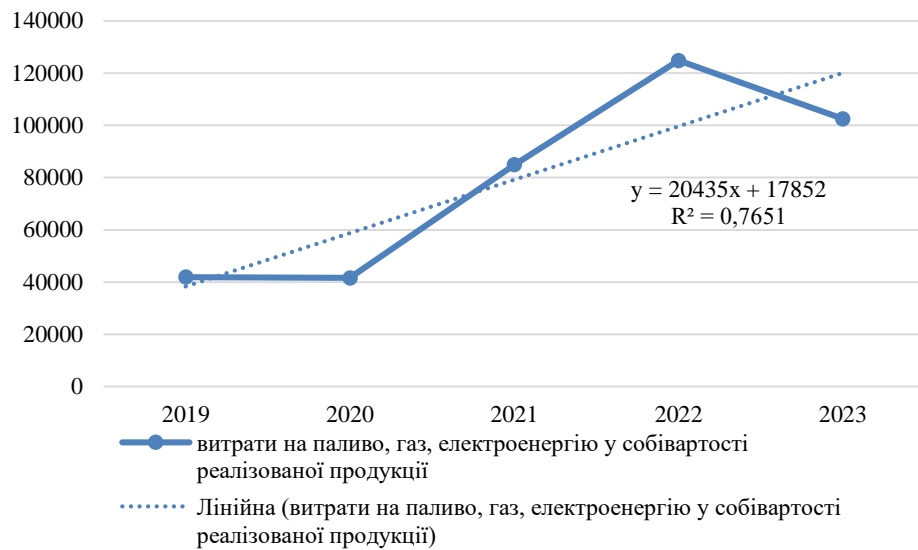


Рисунок 3.8 – Рівняння лінії тренду витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

На рисунку 3.8 наведено рівняння за допомогою якого можна виконати прогнозування витрат на енергоносії у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД».

Виконаємо розрахунок прогнозного значення обсягу витрат на базі рівняння:

$$\text{ВПГЕ} = 20435 \times 6 + 17852; \quad \text{ВПГЕ} = 140462 \text{ тис. грн.}$$

Використання лінії тренду для прогнозування витрат на паливо, газ та електроенергію у собівартості продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» дає змогу виявити загальні тенденції змін витрат та забезпечити точніший прогноз, спираючись на історичні дані. Це полегшує планування бюджету, допомагає знизити ризик неочікуваних перевитрат, дозволяє заздалегідь коригувати стратегії витрат та ефективно управляти

собівартістю продукції, що підвищує фінансову стійкість і конкурентоспроможність підприємства.

Наступним кроком виконаємо розрахунок прогнозного значення вартості запасів у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» (рисунок 3.9).

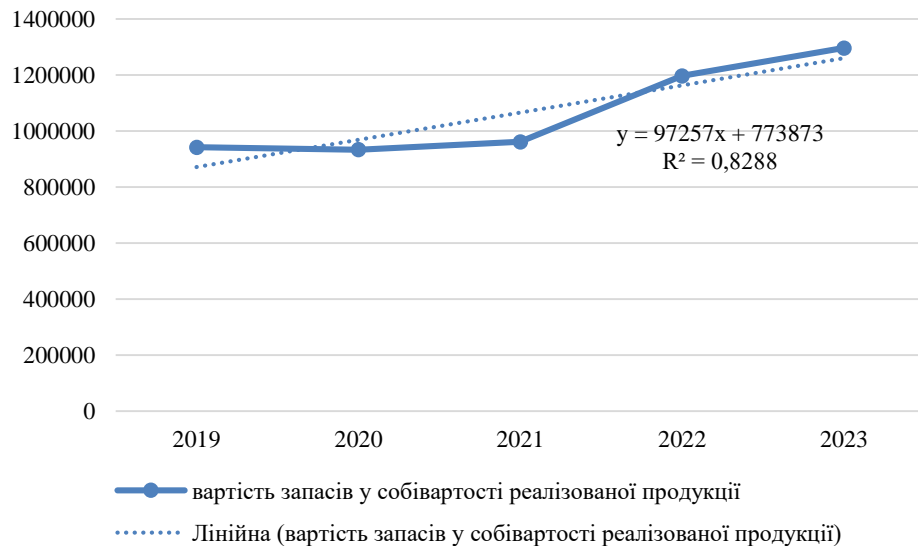


Рисунок 3.9 – Рівняння лінія тренду вартості запасів у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

На рисунку 3.9 наведено Рівняння лінія тренду вартості запасів у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». На основі рівняння пропонуємо визначити прогнозне значення вартості запасів:

$$BЗ=97257 \times 6 + 773873 ; \quad BЗ=1357414 \text{ тис. грн.}$$

Використання лінії тренду для прогнозування вартості запасів у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» дозволяє чітко відстежувати зміни у вартості сировини та матеріалів, передбачати їх коливання та оптимізувати процес закупівель. Це сприяє

більш раціональному плануванню витрат і попередженню нестачі або надлишку запасів, що знижує загальні витрати на зберігання і мінімізує ризики, пов'язані з коливаннями цін на ринку. Такий підхід дозволяє підприємству ефективніше управляти ресурсами та підтримувати стабільність собівартості продукції.

На наступному етапі пропонуємо визначити прогностні значення інших витрат у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».

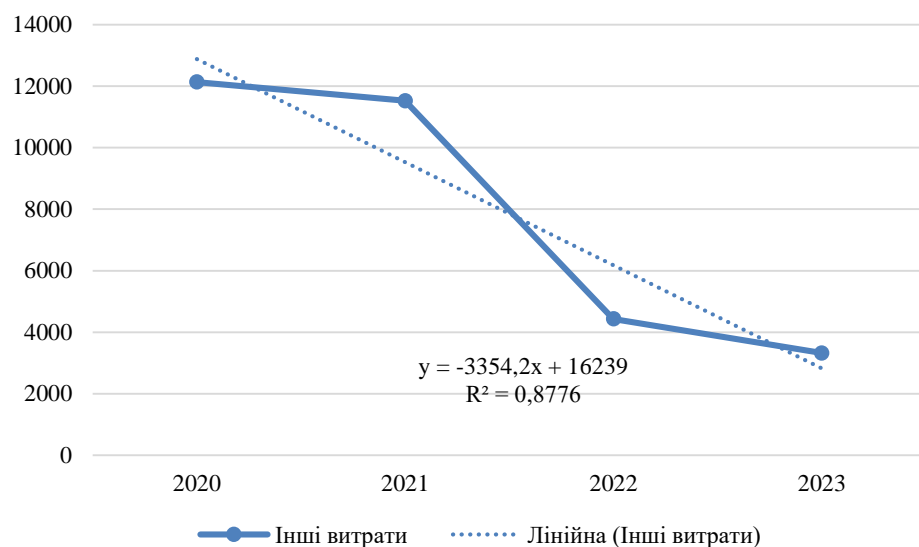


Рисунок 3.10 – Рівняння лінії тренду інших витрат у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

На рисунку 3.10 наведено Рівняння лінії тренду інших витрат у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Використаємо рівняння та розрахуємо прогностне значення:

$$I = -3354,2 \times 6 + 16239 \quad I = 2822,2 \text{ тис. грн}$$

Використання лінії тренду для прогнозування інших витрат у собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» забезпечує можливість виявляти та аналізувати динаміку витрат з

урахуванням довгострокових тенденцій. Це дозволяє підприємству передбачати потенційні зміни та адаптувати фінансову стратегію для підтримки стабільного рівня собівартості. Завдяки трендовому аналізу можна ефективніше управляти ресурсами, знижувати непередбачені витрати та оптимізувати бюджет, що особливо важливо в умовах постійних змін ринку.

У наступному параграфі пропонуємо визначити, як запропоновані пропозиції вплинуть на показник виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».

### 3.3. Прогнозування значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за умови врахування розроблених пропозицій

З метою підвищення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» запропоновано низку заходів, які враховують: впровадження методу Lean Production та переоцінка і ремонт основних засобів з метою підвищення корисного строку їх використання.

Запропоновано алгоритм впровадження методу Lean Production, який дозволить знизити витрат на пакування готової продукції, витрат на ремонт та обслуговування основних засобів у собівартості реалізованої продукції. Також виявлено можливість скорочення обсягу отриманих послуг у собівартості реалізованої продукції за рахунок підвищення ефективності використання власних трудових ресурсів.

Наразі пропонуємо проаналізувати вплив запропонованих заходів на складові виробничого потенціалу і почати з прогнозування валового прибутку. Останній має прямий вплив на рівень потенціалу необоротних та оборотних ресурсів. Для цього необхідно визначити валовим прибуток за

умови врахування пропозиції зниження витрат у складовій собівартості реалізованої продукції (таблиця 3.3 та 3.5).

Окремо необхідно розглянути шляхи оптимізації витрат на персоналу. У параграфі 2.1 окреслено, що ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» протягом аналізованого періоду підвищує рівень оплати праці. Середньомісячна заробітна плата у 2019 р. становила 9,21 тис. грн і на кінець 2023 р. зростає до 15,24 тис. грн. Так як середня мінімальна заробітна плата перевищує мінімальний її розмір, тому у плановому періоді пропонуємо не змінювати її величину.

У таблиці 3.6 приведено систематизовані значення складових собівартості реалізаційної продукції. Враховано пропозиції щодо зниження витрат на пакувальні матеріали на 9950,64 тис. грн, витрат на ремонт та обслуговування основних засобів на 738,6 тис. грн. Також виявлено можливість знизити витрат на амортизаційні відрахування на 1358,68 тис. грн. Знайдено резерв скорочення витрат на отримані послугу у собівартості реалізованої продукції на 1403,51 тис. грн. та інших витрат на 497,8 тис. грн.

Таблиця 3.6 – Прогнозні значення складових собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» за умови врахування пропозиції

Складові собівартості реалізованої продукції, тис. грн.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Прогнозний період	Абсолютне відхилення, тис. грн Прогнозний період – 2023 р.
вартість запасів у собівартості реалізованої продукції	961238	1196548	1296005	1357414	961238
витрати на пакувальні матеріали у собівартості реалізованої продукції	46653	71734	82922	72971,36	46653
витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції	84929	124806	102506	140462	84929
витрати на ремонт та обслуговування основних засобів у собівартості	52041	18826	11363	10624,4	52041

Складові собівартості реалізованої продукції, тис. грн.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Прогнозний період	Абсолютне відхилення, тис. грн Прогнозний період – 2023 р.
реалізованої продукції					
вартість отриманих послуг у собівартості реалізованої продукції	124188	44707	30511	29107,49	124188
Витрати на персонал у собівартості реалізованої продукції	40046	51940	62131	62131	40046
Витрата на амортизацію у собівартості реалізованої продукції	23220	28753	28458	27099,32	23220
Інші витрати у собівартості реалізованої продукції	11528	4431	3320	2822,2	11528
Собівартість реалізованої продукції	1332315	1537314	1613896	1699809,57	1332315

Виконано прогнозування вартості запасів у собівартості продукції (рисунок 3.9). Встановлено, що останні зростуть на 61409 тис. грн відносно попереднього періоду. Витрати на паливо, газ, електроенергію у собівартості реалізованої продукції зростають на 37956 тис. грн відносно 2023 р. за умови врахування тенденції їх підвищення.

Таким чином прогнозний обсяг собівартості реалізованої продукції становить 72971,36 тис. грн., що на 85913,57 тис. грн більше ніж у 2023 р. Запропоновані пропозиції призводять до підвищення собівартості реалізованої продукції.

Наступним кроком виконаємо прогнозування обсягу виробництва продукції у натуральному виразі для перерахунку собівартості на одну тону готової продукції. Для цього побудуємо рівняння лінії тренду (рисунок 3.11).

На рисунку 3.11 наведено рівняння лінії тренду зміни обсягу виробництва продукції у натуральному вимірі. Використовую рівняння можна визначити прогнозний обсяг виробництва продукції:

$$Y=1645,5 \times 6^2 - 7809,6 \times 6 + 22386 \quad Y=34802,4 \text{ т.}$$

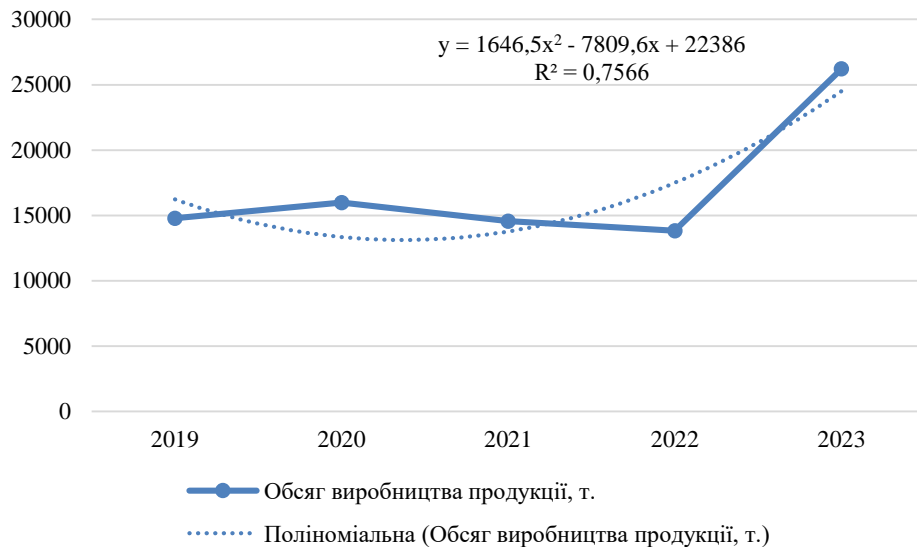


Рисунок 3.11 – Тенденція зміни обсягу виробництва продукції у натуральному виразі ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Таким чином прогнозний обсяг виробництва продукції у натуральному виразі складає 34802,4 т., що на 32,7% більше ніж у 2023 р. Виконаємо розрахунок собівартості виробництва 1 т. продукції. Результати наведено на рисунку 3.12.

Отже виходячи із значення собівартості реалізованої продукції, його планового обсягу та обсягу виробництва продукції у натуральному виразі маємо можливість розрахувати планову собівартість на 1 т.

На рисунку 3.12 наведено значення собівартості реалізованої продукції за 2019-2023 рр. та прогнозний період на 1 т. готової продукції. Встановлено, що останні у 2019 р. становила 82,72 тис. грн, у наступному році 77,35 тис. грн на 1 т. За результатами роботи у 2021 р. обсяг собівартості на 1т., наступний рік приніс зростання собівартості реалізованої продукції до 111,23.

У зв'язку із значним проростом обсягу виробництва продукції у натуральному виразі, собівартість реалізованої продукції знижується до 61,58 тис грн на 1 т. За рахунок впровадження запропоновано заході і зростання

обсягу виробництва продукції маємо зниження собівартості у прогностному періоді до 48,84 тис. грн на 1 т.

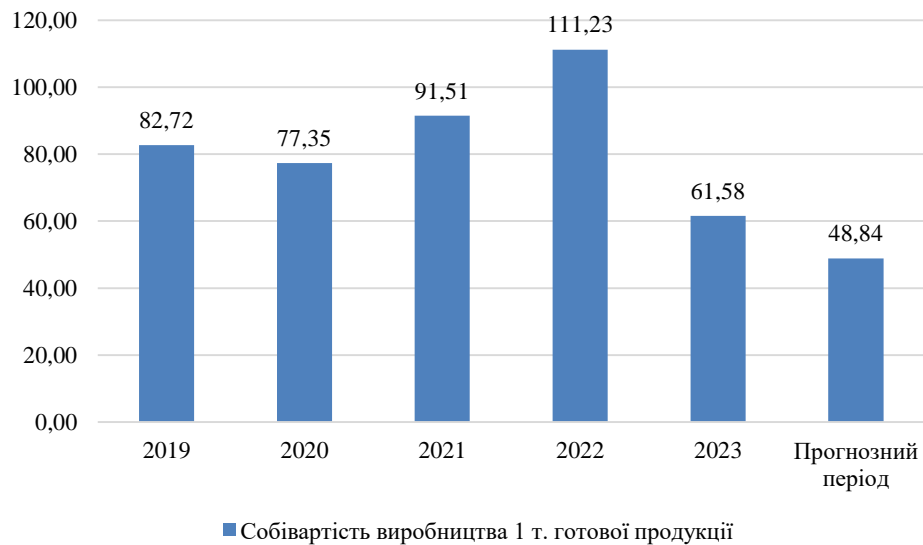


Рисунок 3.12 – Собівартість реалізованої продукції ТОВ «ПІРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Наступним кроком переходимо до визначення планового значення валового прибутку. Останній визначається як різниця між чистим доходом від реалізації продукції та собівартістю. Отже виникає необхідність розрахувати прогностний чистий дохід від реалізації продукції. Для цього пропонуємо побудувати кореляційно-регресивну модель та виявити залежність між чистим доходом та соборністю реалізованої продукції. Виконавши необхідні розрахунки сформовано рівняння залежності (формула 3.7)

$$\text{ЧДРП} = 141236,42 + 1,001222 \times \text{СРП} \quad (3.7)$$

де ЧДРП - чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн

СРП – собівартість реалізованої продукції, тис. грн

Використовуючи зазначену формулу можемо визначити прогностний чистий дохід від реалізації продукції:



$$\text{ЧДРП (П)} = 141236,42 + 1,001222 \times 1699809,57$$

$$\text{ЧДРП (П)} = 1843129,48 \text{ тис. грн.}$$

Розраховане значення чистого фінансового результату становить 1843129,48 тис. грн або на 124823,5 тис. грн більше ніж у 2023 р. Наступним кроком розрахуємо прогнозний обсяг валового прибутку :

$$\text{ВП} = 1843129,48 - 1699809,57 ; \text{ВП} = 143319,91 \text{ тис. грн.}$$

Отже за умови зростання чистого доходу від реалізації продукції (на 7,26%) та зростання собівартості реалізованої продукції маємо зростання валового прибутку на 21,9% відносно 2023 р.

Нами було виконано розрахунок планового значення валового доходу, можна переходити до планування показник потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Почнемо з потенціалу необоротних та оборотних ресурсів. Останні розраховані у таблицях 2.6 та 2.7 за 2019-2023 рр.

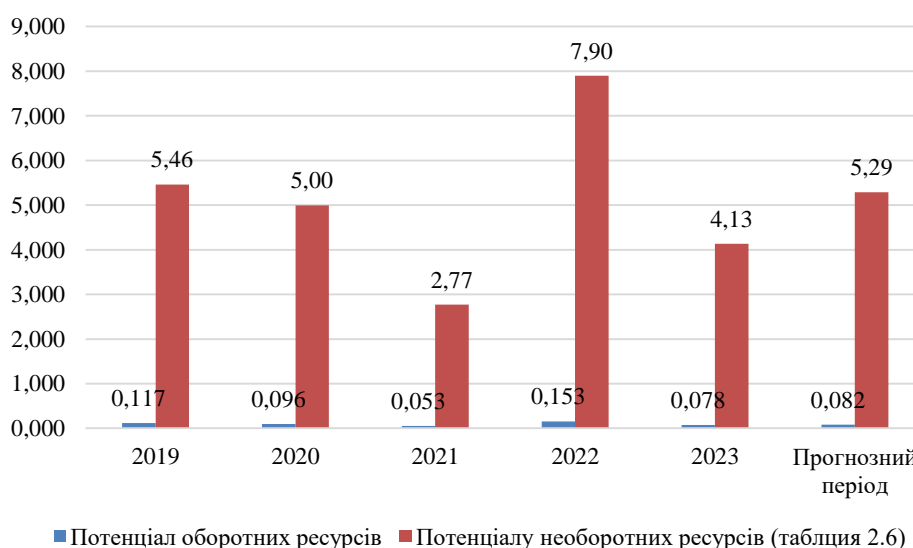


Рисунок 3.13 – Потенціал оборотних ресурсів ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

На рисунку 3.12 наведено значення потенціалу на плановий період за умови врахування пропозиції щодо зниження витрат. У прогностному періоді маємо значення потенціалу оборотних ресурсів на рівні 0,082 част.од., що на 0,004 част.од більше ніж у 2023 р.

Аналізуючи рівень потенціалу необоротних ресурсів зазначимо, що останній у 2023 р. становив 4,13 част.од. У прогностному періоді було враховано запропоновані заходи, що оптимізації вартості основних засобів, що призвело до зростання останнього до 5,29 част.од.

Переходимо до прогнозування показників трудового та земельного потенціалу. При прогнозуванні пропонуємо розрахувати значення потенціалів за умови, що витрати на персонал та вартість земельних діяльності залишається на рівні 2023 р.

Тому для прогнозування останніх пропонуємо використати формули 3.3 та 3.4. При розрахунку використано прогностне значення чистого фінансового результату від операційної діяльності на рівні 22654,8 тис. грн (таблиця 3.4)

$$\begin{aligned} O_{\text{ТП}} (\text{П}) &= -0,0217 + 0,0000121 \times 22654,8 & O_{\text{ТП}} (\text{П}) &= 0,25 \text{ част.од} \\ O_{\text{ЗП}} (\text{П}) &= 0,000313 + 0,0000212 \times 22654,8 & O_{\text{ЗП}} (\text{П}) &= 0,48 \text{ част.од} \end{aligned}$$

Отже у прогностному періоді маємо значення земельного потенціалу на рівні 0,25 част.од, що на 0,02 част.од більше ніж у 2023 р. Аналізуючи трудовий потенціал зазначимо, що останній у прогностному періоді також перевищує значення 2023 р. Перевищення складає 0,01 част.од.

При розрахунку інвестиційного потенціалу використовується показник чистого фінансового результату, отже пропонуємо виконати прогнозування останнього на основі розроблення кореляційно-регресивної моделі. Остання приведено у формулі 3.8

$$\text{ЧФР} = -34451,34 + 0,9231 \times \text{ЧФЗОД} \quad (3.8)$$

Розроблена кореляційно-регресивна модель дозволяє визначити прогнозне значення чистого фінансового результату за обсягом чистого фінансового результату від операційної діяльності

$$\text{ЧФР} = -34451,34 + 0,9231 \times 22654,8 \quad \text{ЧФР} = -13536,93 \text{ тис. грн.}$$

Переходимо до визначення прогнозного значення виробничого потенціалу (формула 1.2, таблиця 1.1). Результати розрахунку перестановлено у таблиці 3.7

Таблиця 3.7 – Прогнозне значення складових виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД»

Складові виробничого потенціалу,	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Прогнозний період	Абсолютне відхилення, тис. грн Прогнозний період – 2023 р.
Потенціалу необоротних ресурсів	2,771	7,900	4,131	5,289	1,157
Потенціал оборотних ресурсів	0,050	0,155	0,077	0,082	0,005
Трудовий потенціал	-0,172	1,860	0,211	0,253	0,042
Земельний потенціал	-0,218	2,995	0,423	0,479	0,056
Інвестиційний потенціал	-3,168	8,512	-2,893	-1,015	1,878

Наступним кроком скористаємось коефіцієнтами вагомості кожної складової виробничого потенціалу та визначимо коефіцієнти складових виробничого потенціалу. Отже маємо, що у прогнозному періоді потенціал необоротних ресурсів підвищиться на 1,157 част.од відносно 2023 р. Потенціал оборотних ресурсів у прогнозному періоді становитиме 0,082 част.од, що на 0,005 част.од. більше ніж у 2023 р. За показником трудового потенціалу також маємо позитивну динаміку, адже останній у 2023 р. складав 0,253 част.од, що на 0,042 част.од більше ніж у попередньому періоді. Досліджуючи зміну рівня земельного потенціалу маємо зростання останнього на 0,056 част.од відносно 2023 р. Показник інвестиційного потенціалу у 2023 р. становив (-2,893 част.од). Зважаючи, що у прогнозному періоді є

ймовірність отримання збитків у розмірі 13536,93 тис. грн, від'ємне значення потенціалу не визиває подиву. Разом з тим маємо скорочення від'ємного значення інвестиційного потенціалу на 1,878 част.од.

Таблиця 3.8 – Прогнозне значення рівня виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»

Складові виробничого потенціалу,	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Прогнозний період	Абсолютне відхилення, тис. грн Прогнозний період – 2023 р.
Потенціалу необоротних ресурсів	0,554	1,580	0,826	1,0577	0,231
Потенціал оборотних ресурсів	0,010	0,031	0,015	0,0163	0,001
Трудовий потенціал	-0,034	0,372	0,042	0,0506	0,008
Земельний потенціал	-0,022	0,300	0,042	0,0479	0,006
Інвестиційний потенціал	-0,317	0,851	-0,289	-0,1015	0,188
У_еф 0	0,191	3,134	0,637	1,071	0,434

У таблиця 3.8 наведено значення виробничого потенціалу на прогнозний період 1,071 част.од, що на 0,434 част.од більше ніж у 2023 р. Найбільший позитивний вплив на зростання виробничого потенціалу має зростання потенціалу необоротних ресурсів. Від'ємний вплив має інвестиційний потенціал.

Наступним кроком було виконано розрахунок виробничого потенціалу за умови використання формули У\_еф. Результати прогнозних значень виробничого потенціалу наведено на рисунку 3.14.

На рисунку 3.14 наведено значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД», що розраховано двома підходами. Отже можна спостерігати, що у 2023 р. за розрахунком перший підходом маємо значення виробничого потенціалу (-0,008 част.од), адже останніх оперую показником чистого фінансового результату.

Опираючись на розроблену шкалу оцінювання виробничого потенціалу можна констатувати, що останній у прогнозному періоді знаходитимете на

рівні «нерівномірний». Отже на ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» відсутній ефект синергії у використанні ресурсів.

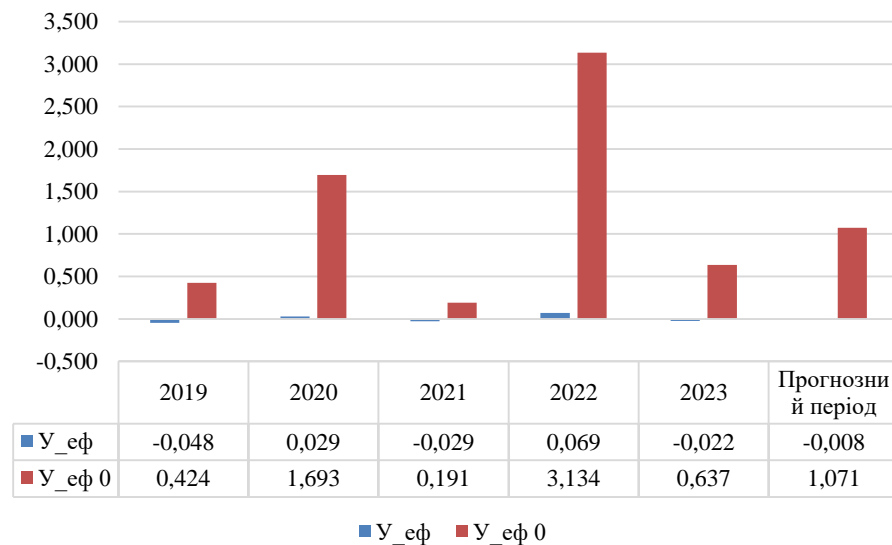


Рисунок 3.14 – Прогнозні значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД», що розраховані різними підходами

Підводячи підсумок прогнозного значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» зазначимо, що впровадження заходів оптимізації амортизаційних відрахувань та собівартості реалізованої продукції маємо зростання виробничого потенціалу. Разом з тим запропоновані заходи будуть недостатньої ефективні, якщо аналізоване підприємство продовжуватиме отримувати збитки. Аналіз фінансової звітності показав, що збитковість ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» у 2023 р. обумовлена зростанням обсягу фінансових витрат (майже у 2 рази). Таким чином, при визначенні перспектив зростання виробничого потенціалу необхідно приділити увагу заходам з зниження фінансових витрат.

### Висновок до розділу 3

У третьому розділі виконано розробку економіко-математичної моделі для оцінювання ефективності управління виробничим потенціалом ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». Модель дозволяє інтегрувати основні показники діяльності підприємства та оцінити вплив окремих факторів на рівень ефективності використання виробничого потенціалу.

На основі проведених розрахунків обґрунтовано пропозиції щодо підвищення ефективності управління виробничим потенціалом. Зокрема, запропоновано заходи щодо оптимізації використання основних засобів, підвищення фондівіддачі, зменшення втрат від неефективного використання ресурсів, а також впровадження інноваційних підходів до управління виробничими процесами.

Прогнозування значень виробничого потенціалу, здійснене з урахуванням впровадження запропонованих заходів, демонструє можливість зростання ефективності використання ресурсів підприємства, що забезпечить його конкурентоспроможність та стійкість у майбутньому. Отримані результати підтверджують доцільність реалізації запропонованих рекомендацій.

## ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі запропоновано методику оцінювання рівня виробничого потенціалу. Методика розроблена на базі роботи дослідників Хринюка О.С. та Гримашевича Т.І.

Дослідники пропонують оцінювати виробничий потенціал на основні витратного методу і розраховувати показник ефективності використання витрат, що характеризують виробничий потенціал підприємства. У нашій роботі пропонуємо додатково враховувати наявність ефекту синергії між використанням ресурсів підприємства.

Діагностика наявності ефекту синергії здійснюється виходячи із порівняння загального рівня виробничого потенціалу підприємства та загального рівня виробничого потенціалу підприємства визначений за окремою складовою виробничого потенціалу.

Наведено шкалу оцінювання рівня виробничого потенціалу. Було виділено три рівні використання виробничого потенціалу. «Раціональний» рівень означає, що підприємство ефективно використовує свої ресурси і досягає синергетичного ефекту. «Рівномірний» рівень свідчить про те, що підприємство використовує свої активи з однаковою ефективністю, однак синергетичний ефект відсутній. «Нерівномірний» рівень характеризується тим, що підприємство отримує різну економічну віддачу від використання різних матеріальних ресурсів.

Визначено складові виробничого потенціалу виробничого підприємства та показник ефекту на базі якого визначаються складові виробничого потенціалу.

Описану методику апробовано на прикладі ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД» ЗА 2019-2023 рр. ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД»— це українське підприємство, яке спеціалізується на виробництві молочних продуктів, зокрема різноманітних видів сиру. Завод розташований у місті

Пирятин, Полтавської області, і є одним із важливих гравців на ринку молочної продукції в Україні.

Виконано аналіз техніко-економічних показників діяльності ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Незважаючи на роки збитковості, підприємство показує зростання обсягу виробництва продукції у натуральному виразі та зниження витрат.

Виконано аналіз рівня виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД». Наведено результати розрахунку показників виробничого потенціалу.

Наведено результати розрахунку загального рівня виробничого потенціалу підприємства визначений за рівнем окремої складової виробничого потенціалу. Наведено результати розрахунку загального рівня виробничого потенціалу підприємства.

Відповідно до розробленої методики виконано порівняння розрахованих показників. Отже маємо, що протягом всього періоду аналізу показник Уеф О більший за Уеф. Отже можна зробити висновок про «нерівномірність» використання виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СИРЗАВОД».

Аналізуючи обидва підходи до розрахунку рівня виробничого потенціалу, зазначимо, що розрахунок за умови використання коефіцієнтів вагомості є більш раціональним. Адже при його використанні, у разі отримання збитку підприємство буде мати виробничий потенціал і це видно з розрахунків.

З метою виявлення резервів підвищення рівня виробничого потенціалу було використані інструменти факторного аналізу. Проведено аналіз показника фондівдачі, адже саме від є індикатором ефективності виробничої діяльності. Отже за умови використання факторного аналізу маємо, що зниження ефективності використання основних засобів є наслідком зростання первісної вартості основних засобів.



З метою виявлення залежності складових виробничого потенціалу від показників техніко-економічного стану було використано інструменти кореляційно-регресивного аналізу. Отже, маємо що зростання чистого фінансового результату від операційної діяльності призведе до зростання загального рівня виробничого потенціалу та його окремих складових.

Виходячи із вище наведеного встановлено, що зростання рівня виробничого потенціалу можна забезпечити на основі оптимізації : амортизаційних відрахувань необоротних активів та зниження витрат на виробництво продукції.

Амортизаційні відрахування основних засобів (крім земельних ділянок та споруд і будівель) можна оптимізувати за рахунок заходів : зміна методу амортизації, використання методу рівномірної амортизації замість прискорених методів; подовження терміну корисного використання активу, якщо дозволяє технічний стан, можна збільшити період амортизації; капітальний ремонт і модернізація, регулярні капітальні ремонти й модернізація продовжать термін служби обладнання.

Аналізуючи витрати собівартості пропонуємо розробити заходи, що дозволять знизити останні за рахунок провадження методу Lean Production.

Окреслені пропозиції та розроблені кореляційно-регресивні моделі надають можливість визначити прогностні значення складових собівартості реалізованої продукції ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД». А також прогностні значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД», що розраховані різними підходами.

Підводячи підсумок прогностного значення виробничого потенціалу ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» зазначимо, що впровадження заходів оптимізації амортизаційних відрахувань та собівартості реалізованої продукції маємо зростання виробничого потенціалу. Разом з тим запропоновані заходи будуть недостатньою ефективні, якщо аналізоване підприємство продовжуватиме отримувати збитки. Аналіз фінансової звітності показав, що збитковість ТОВ «ПИРЯТИНСЬКИЙ СІРЗАВОД» у

2023 р. обумовлена зростанням обсягу фінансових витрат (майже у 2 рази). Таким чином, при визначенні перспектив зростання виробничого потенціалу необхідно приділити увагу заходам з зниження фінансових витрат.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В. Управління потенціалом розвитку промислових підприємств : монографія. Київ : ГРОТ, 2017. 200 с.
2. Бабінова О. О. Державна регіональна політика і регіональний розвиток: сучасні реалії України та європейський досвід. Київ: Фенікс, 2019. 268 с.
3. Баранцева С. Стратегічне управління прибутком як регулятор діяльності підприємств. *Торгівля і ринок України*. 2018. Випуск 14, т. 2. С. 81–86.
4. Основи підприємницької діяльності : підручник / за редакцією д.е.н., проф. В. М. Марченко. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського. Вид-во «Політехніка», 2022. 515 с.
5. Бородіна О. М. Державна підтримка агросфери: еволюція, проблеми : монографія. Київ, 2018. 264 с.
6. Гаєвська Л. М. Інформаційне забезпечення оцінки економічного потенціалу промислового підприємств. *Інфраструктура ринку*. Одеса. 2018. Вип. 25. С. 213–217.
7. Герасимчук З. В., Ковальська Л. Л. Виробничий потенціал регіону: методика оцінки та механізми його нарощування. Луцьк : ЛДТУ, 2019. 242 с.
8. Галушак О., Галушак М. Деякі аспекти організування адміністративного управління в організаціях. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2015. Вип. 1 (12). С. 230–238.
9. Галушак О., Галушак М. Організаційні засади лізингової діяльності. Інноваційні підходи в управлінні підприємствами. Колективна монографія присвячена 20-літтю кафедри менеджменту у виробничій сфері. Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. С. 8–38.

10. Галушак О., Галушак М. Причини виникнення та шляхи вдосконалення мотивації персоналу в організаціях. 2016. Вип. 1 (14). С. 138–144.
11. Горянский В. Ф. Виробничо-економічний потенціал АПК. Київ, 2020. 158 с.
12. Горяча О. Л. Структура та відтворення виробничого потенціалу підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. Збірник наукових праць. Київ, 2016. С. 71–75.
13. Ажаман І.А. Сутність та структура економічного потенціалу підприємства. *Економіка та держава*. 2018. № 4. С. 22–25.
14. Алексеев С.Б. Визначення ринкового потенціалу торговельного підприємства. *Вісник Вінницького політехнічного інституту*. 2014. № 4. С. 36–39.
15. Барибіна Я.О. Підходи до визначення сутності поняття «потенціал» у категоріальному апараті. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2011. № 6(51). Ч. 2. С. 48–53.
16. Богацька Н.М. Сучасний підхід до оцінки сутності ресурсного потенціалу підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 134–139.
17. Василик Н.М. Оцінка ефективності управління ресурсним потенціалом підприємства. *Економічний аналіз*. 2018. Т. 28. № 3. С. 154–161.
18. Висоцький А.Л. Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.8. С. 225–233.
19. Горбоконь В.Ю. Формування ресурсного потенціалу автотранспортних підприємств. *Актуальні проблеми економіки*. 2015. № 4(166). С. 182–191.
20. Дунда С.П. Підвищення ефективності використання ресурсного потенціалу як напрям розвитку підприємства. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*. 2013. № 2(2). С. 83–89.

21. Квасницька Р., Тарасюк М. Структуризація потенціалу підприємства. *Вісник КНТЕУ*. 2017. № 1. С. 73–82.
22. Коваль Л.В. Економічний потенціал підприємства: сутність та структура. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2010. № 690. С. 59–65.
23. Лапін Є.В. Економічний потенціал підприємств промисловості: формування, оцінка, управління. *Вісник СумДУ*. 2007. № 1. С. 63–71.
24. Латишева О.В. Ресурсний потенціал підприємства: сутність, складові та особливості управління елементами забезпечення сталого розвитку. *Економічний вісник Донбасу*. 2018. № 3(53). С. 126–130.
25. Матвеева Н.М., Петряєва Н.М. Трудові ресурси як складова ресурсного потенціалу підприємства. *Економічні проблеми та перспективи розвитку житлово-комунального господарства на сучасному етапі* : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 20–22 травня 2013 р. Харків, 2013. С. 94–96.
26. Навроцький Н.О. Оцінка ефективності використання ресурсного потенціалу підприємства. *Інтернаука*. 2017. № 1(23). С. 97–101.
27. Плікус І.Й. Потенціал підприємства, його оцінка й трансформація: економічна та бухгалтерська інтерпретація. *Фінанси України*. 2012. № 4. С. 91–105.
28. Плотницька С.І. Ресурсний потенціал підприємства як фактор побудови ефективної стратегії конкурентоспроможності. *Ефективна економіка*. 2015. № 4. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4478>
29. Лепа Р. Н., Цопа Н. В., Гончаренко М. Ф. Теоретична парадигма потенціалу розвитку промислового підприємства. *Економіка промисловості*. 2010. № 3. С. 94–101.
30. Ружицька Т.Д. Сутність та складові елементи поняття «економічний потенціал підприємства». *Вісник Хмельницького національного університету*. 2009. Т. 2. № 9. С. 178–181.

31. Чередниченко О. А. Теоретичні підходи до визначення категорії «Виробничий потенціал». *Економіка*. 2011. № 39. С. 149-152

32. Татар М.С. Дослідження проблем розвитку ресурсного потенціалу будівельних підприємств України в умовах активізації факторів зовнішнього середовища. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2016. Вип. 6. Ч. 3. С. 81–86.

33. Шумпетер Й.А. Теорія економічного розвитку. Дослідження прибутків, капіталу, кредиту, відсотка та економічного циклу. Київ : Києво-Могилянська академія, 2011. 242 с

34. Астаф'єва К. О. Ізотова О. Г. Оцінювання виробничого потенціалу промислового підприємства. *Modernization of science and its influence on global processes : VI International Scientific and Theoretical Conference*. 20 September, 2024. Bern, Switzerland. 2024. P. 9- 10 URL : <https://previous.scientia.report/index.php/archive/issue/view/20.09.2024>

## ДОДАТКИ

## ДОДАТОК А

Додаток 1  
до Національного положення (стандарту)  
бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число)	КОДИ
Територія	ПОЛТАВСЬКА	за ЄДРПОУ	2024   01   01
Організаційно-правова форма господарювання	Товариство з обмеженою відповідальністю	за КАТОГТГ 1	00446865
Вид економічної діяльності	Перероблення молока, виробництво масла та сиру	за КОПФГ	UA53040090010096696
Середня кількість працівників	2 559	за КВЕД	240
Адреса, телефон	вулиця Сумська, буд. 1, м. ПИРЯТИН, ЛУБЕНСЬКИЙ РАЙОН, ПОЛТАВСЬКА обл., 37000, Україна		10.51
		28657	

Одиниця виміру: тис. грн. без десятичного знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма №2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками)

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку  
за міжнародними стандартами фінансової звітності

V
---

Баланс (Звіт про фінансовий стан)  
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001

А К Т И В	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Необоротні активи</b>			
Нематеріальні активи	1000	983	272
первісна вартість	1001	8 385	8 442
накопичена амортизація	1002	7 402	8 170
Незавершені капітальні інвестиції	1005	-	-
Основні засоби	1010	85 683	76 889
первісна вартість	1011	323 315	339 601
знос	1012	237 632	262 712
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
первісна вартість інвестиційної нерухомості	1016	-	-
знос інвестиційної нерухомості	1017	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
первісна вартість довгострокових біологічних активів	1021	-	-
накопичена амортизація довгострокових біологічних активів	1022	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	-	-
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Гудвіл	1050	-	-
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	-	-
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	-	-
Інші необоротні активи	1090	21 059	19 008
<b>Усього за розділом I</b>	<b>1095</b>	<b>107 725</b>	<b>96 169</b>
<b>II. Оборотні активи</b>			
Запаси	1100	207 823	236 952
виробничі запаси	1101	49 441	44 895
незавершене виробництво	1102	3 730	7 327
готова продукція	1103	154 405	184 537
товари	1104	247	193
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Депозити перестраховування	1115	-	-
Векселі одержані	1120	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	156 834	167 861
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	8 006	7 880
з бюджетом	1135	4 055	10 984
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	260
Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	1140	18	25
Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	1145	110 861	80 025
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 122	129
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	113 022	122 293
готівка	1166	112	43
рахунки в банках	1167	112 910	122 250
Витрати майбутніх періодів	1170	142	-
Частка перестраховика у страхових резервах у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1180	-	-
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	-	-



## Продовження додатку А

резервах незароблених премій	1183	-	-
інших страхових резервах	1184	-	-
Інші оборотні активи	1190	4 130	1 576
<b>Усього за розділом II</b>	<b>1195</b>	<b>606 013</b>	<b>627 725</b>
<b>III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття</b>	<b>1200</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
<b>Баланс</b>	<b>1300</b>	<b>713 738</b>	<b>723 894</b>

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
<b>I. Власний капітал</b>			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	13 350	13 350
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	-	-
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	7	-
емісійний дохід	1411	-	-
накопичені курсові різниці	1412	-	-
Резервний капітал	1415	2 507	2 507
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	175 949	136 994
Неоплачений капітал	1425	( - )	( - )
Вилучений капітал	1430	( - )	( - )
Інші резерви	1435	-	-
<b>Усього за розділом I</b>	<b>1495</b>	<b>191 813</b>	<b>152 851</b>
<b>II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення</b>			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Пенсійні зобов'язання	1505	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	184 595	180 255
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
благодійна допомога	1526	-	-
Страхові резерви	1530	-	-
у тому числі:	1531	-	-
резерв довгострокових зобов'язань			
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	-	-
резерв незароблених премій	1533	-	-
інші страхові резерви	1534	-	-
Інвестиційні контракти	1535	-	-
Призовий фонд	1540	-	-
Резерв на виплату джек-поту	1545	-	-
<b>Усього за розділом II</b>	<b>1595</b>	<b>184 595</b>	<b>180 255</b>
<b>III. Поточні зобов'язання і забезпечення</b>			
Короткострокові кредити банків	1600	62 336	139
Векселі видачі	1605	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	3 141	4 017
товари, роботи, послуги	1615	70 364	85 983
розрахунками з бюджетом	1620	3 738	1 632
у тому числі з податку на прибуток	1621	2 392	-
розрахунками зі страхування	1625	1 464	1 525
розрахунками з оплати праці	1630	5 003	5 690
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	444	3 647
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1640	3	3
Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	1645	175 517	270 787
Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	1650	-	-
Поточні забезпечення	1660	10 509	11 330
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	4 811	6 035
<b>Усього за розділом III</b>	<b>1695</b>	<b>337 330</b>	<b>390 788</b>
<b>IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття</b>	<b>1700</b>	<b>-</b>	<b>-</b>
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	-	-
<b>Баланс</b>	<b>1900</b>	<b>713 738</b>	<b>723 894</b>

Керівник

Бартоняк Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

ПЕРЕВІРЕНО АУДИТОРОМ  
ТОВ АК «Креу Україна»  
26.04.24 Ін / Євген В. В.

## Продовження додатку А

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "Пирятинський сирзавод"	Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	КОДИ		
			2024	01	01
			00446865		

(найменування)  
Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)  
за Рік 2023 р.

Форма № 2 Код за ДКУД **1801003**

**I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ**

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	1 718 306	1 753 605
Чисті зароблені страхові премії	2010	-	-
<i>премії підписані, валова сума</i>	2011	-	-
<i>премії, передані у перестраховання</i>	2012	-	-
<i>зміна резерву незароблених премій, валова сума</i>	2013	-	-
<i>зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій</i>	2014	-	-
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	( 1 600 742 )	( 1 526 469 )
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070	-	-
<b>Валовий:</b>			
прибуток	2090	117 564	227 136
збиток	2095	( - )	( - )
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105	-	-
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110	-	-
<i>зміна інших страхових резервів, валова сума</i>	2111	-	-
<i>зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах</i>	2112	-	-
Інші операційні доходи	2120	57 287	80 013
у тому числі:	2121	-	-
<i>дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2122	-	-
<i>дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування</i>	2123	-	-
Адміністративні витрати	2130	( 22 384 )	( 20 642 )
Витрати на збут	2150	( 77 616 )	( 70 542 )
Інші операційні витрати	2180	( 53 275 )	( 55 708 )
у тому числі:	2181	-	-
<i>витрати від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю</i>			
<i>витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції</i>	2182	-	-
<b>Фінансовий результат від операційної діяльності:</b>			
прибуток	2190	21 576	160 257
збиток	2195	( - )	( - )
Дохід від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	1 181	746
Інші доходи	2240	186	5 063
у тому числі:	2241	-	-
<i>дохід від благодійної допомоги</i>			
Фінансові витрати	2250	( 61 530 )	( 38 557 )
Втрати від участі в капіталі	2255	( - )	( - )
Інші витрати	2270	( 1 )	( 5 086 )
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275	-	-

## Продовження додатку А

Продовження додатка 2

<b>Фінансовий результат до оподаткування:</b>			
прибуток	2290	-	122 423
збиток	2295	( 38 588 )	( - )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-	(8 875)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
<b>Чистий фінансовий результат:</b>			
прибуток	2350	-	113 548
збиток	2355	( 38 588 )	( - )

## II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	(7)	(21)
<b>Інший сукупний дохід до оподаткування</b>	<b>2450</b>	<b>(7)</b>	<b>(21)</b>
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
<b>Інший сукупний дохід після оподаткування</b>	<b>2460</b>	<b>(7)</b>	<b>(21)</b>
<b>Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)</b>	<b>2465</b>	<b>(38 595)</b>	<b>113 527</b>

## III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	1 488 213	1 335 940
Витрати на оплату праці	2505	102 205	86 170
Відрахування на соціальні заходи	2510	20 906	21 884
Амортизація	2515	30 831	25 989
Інші операційні витрати	2520	96 959	91 388
<b>Разом</b>	<b>2550</b>	<b>1 739 114</b>	<b>1 561 371</b>

## IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Бартошак Володимир Анатолійович

Головний бухгалтер

Брижаха Тетяна Борисівна

